

GAZDASÁGI LAPOK

19. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Május 9.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását eredeti Fowler-féle gőzekével,

éppugy mélyrigolozást szőlőtelepítésekhez elvállal

WOLFF ERNŐ — gőzszántási vállalkozó —
BUDAPEST-KELENFÖLD

SZŐLŐOLTVÁNY-ujdonságok csemege- és borfajokban, legjobb minőségben és mégis olcsón.

1000 drb prima, gyökeres, 2 éves oltvány K 200.—
1000 drb prima, gyökeres oltvány K 180.—
1000 drb prima, sima oltvány K 90.—

Amerikai vesszők:

1000 drb prima, gyökeres Riparia Portalis K 38.—
1000 drb prima, sima Riparia Portalis K 8.—

Hazai vesszők:

1000 drb 2 éves, gyökeres K 50.—
1000 drb 1 éves, gyökeres K 40.—
1000 drb sima K 8.—

Kapható oltvány és hazai vesszőkből 54 fajban.
Kérjen ingyen kimutatást.

SZÉKELY MIHÁLY

nyug. postafőtiszt, szőlőnagybirtokos, GYÖNGYÖS.

MINDENNEMŰ

GÉPOLAJOK,

MOTOROLAJOK, MEREV GÉPZSIR
ÉS EGYÉB KENŐCSÖK, VALAMINT

MOTORHAJTÓ NYERSOLAJOK

SÜRGŐS BESZERZÉSÉT AJÁNLUK ADDIG MIG
KÉSZLETEINK TELJESEN KI NEM FOGYNAK.

VESTA ÁSVÁNYOLAJ IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

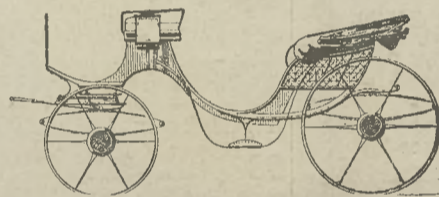
BUDAPEST-ANGYALFÖLD PÁLYAUDVAR.

Rendeléseket táviratilag kérünk, mert azok a
beérkezés sorrendjében fognak teljesíteni.

Rövidített távirati cím: VESTALIN BUDAPEST.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-ut sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból.
Használt kocsik becseréltetnek és át-
alakítások elfogadtatnak jutányos
árak mellett. Ugyiszinte mindenféle
üzleti és gazdasági kocsik készítése.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket

hozzávaló „MANILLA” zsineggel
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.

Sürgőnczim: Magomobil.

Telefon 45-15.

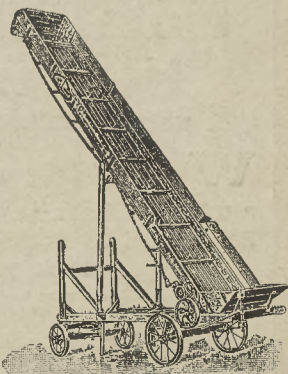
Elsőrendű

ARATÓGÉPEK, fűkaszálógépek, szal-

makaszalozók, széna-
gereblyék, erőhajtásu kukoriczamorzsolók,
mint munkaerőt pótló gépek azonnali szállításra ajánlatnak

SZÜCS ÖDÖN mezőgazdasági és ipari gép-
kereskedelmi vállalata által,

Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

Szőlőoltvány-eladás!!!

kaphatók

SZÉKELY J. JÓZSEF, GYÖNGYÖS (Szt.-Urbánteplom).

A legjobb minőségben és fajtisztán, dus választékban: I. oszt. gyökeres fás-, gyökeres zöld- és sima oltvány, I. oszt. fajtisztá gyökeres és sima **Ripária Portalis** vesszők, I. oszt. sima, egy- és kéteves gyökerű hazai szőlővessző. Régi szőlők pótlására kéteves gyökerű zöld- és fásoltványok **Arjegyzék ingyen!**

Pályázatokhoz csak bizonyítvány- ésolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ****

KIS HIRDETŐ

A kishirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatók, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Egy pontos, megbízható gazdaságra volna szükségem, a ki gyakorlati tudása mellett a számadásokat vezetné, (esetleg oszlopán kereskedelmi középiskolát végzett) a gépirást is érti — előnyben részesül a ki stenografiát is tud. Fizetési igény mellett ajánlatokat kérek, **Béuradalom Sárszentmihályos, Fejér megye.**

Allások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Eladó 300 darab sültő átlag darabja 120 korona. Bitorheromag per q 80 korona. 26 métermáza konló á 300 korona. Vetőmag tengeri per q 50 korona. 100 q kenderkoró per q 10 korona.

Béuradalom, Sárszentmihályos, Fejér megyében.

Cséplésre

ajánlkozom több hónapra, saját Hofherr-Schranz 4-os gőzgépgarnitúrámmal. Kitűnő munkáért kezességet vállalok. Gépem mellett másik vezetését, javítását is vállalom. Korponay János gépészkovács, Pest megye, Vecsés, József-utca 4.

Benzolüzemű magánjáró,

kevésbé használt, jutányos áron azonnal szállítható. Hozzávaló benzolt olesón szállítunk.

DÉNES B. betétitársaság, Budapest, VI., Vilmos osászár-ut 61/G.

Vennék birkát,

kérek árajánlatot ármege-lőléssel, tudatván mikép lehet azt megtekinteni.

Béuradalom Sárszentmihályos, Fejér megye.

Gépolaj, Hengerolaj, Concentrált zsiradék, Kocsikenő, Carbolineum. ELFER M. Wien, I., Krugerstrasse 3/r.

Cormick fűkaszalógépek,

eredeti gyári csomagolásban előnyös árban, mint **alkalmi vétel**, eladásra ajánltnak Schaeffer Márk által, Budapest, VI., Nagy-mező-utca 66. szám alatt.

Nyersbenzol üzemű cséplőkészletek,

használtak és újak, igen jutányosan kaphatók. Hozzávaló benzolt és nyersbenzolt olesón szállítunk.

DÉNES B. betétitársaság, Budapest, VI., Vilmos osászár-ut 61/G.

150 vagon istállótrágya

vagonba rakva, budapesti állomáson

eladó.

Szíves megkeresések „Azonnal 49709” alatt Schwarz József hirdetőjébe, Budapest, András-sy-ut 7. (kettős borítékban).

Aratógépek, fűkaszalók, gereblyék,

összes **mezőgazdasági gépek**, azonnal és rendkívül jutányosan kaphatók.

DÉNES B. betétitársaság, Budapest, VI., Vilmos osászár-ut 61/G.

Muraközi hidegvérű (nori) igás tenyészkanczák, választott csikók és tenyészmenek

vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm. Elsőrendű referenciáik rendelkezésre állnak.

Czimen: HOFFMANN LIPÓT lóvásárló ügynöksége, Csáktornya (Muraköz).

Reitter Oszkár

nagybecskerekli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek **nagyszerű találmánya**

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérég) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! lementető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld **Reitter Oszkár** főkapitány **Patkánin** gyárának vezetősége **Nagybecskereken.**

A 32 év óta fennálló

FISCHER-féle

ZSÁK-

és PONYVA-

GYÁR BUDAPEST, Nádor-u. 31-33. egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lóokróczok,

valódi amerikai

Manila-kéveketők,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffáná. Egyszer használt ponyvák, t-r-meny- és lisztes-zsákok állandóan jutányosan kapható.

EGGEN

Ha a tehenek elvetélnek

ennek oka legtöbbször a tartós hüvelyhurut. „... Bissulin kezelés eredménnyel jár, ha má kezelési metódus cserben hagyott.

Tierärztliche Rundschau, 1909. 29. sz. zelve „... több mint 1000 állat Bissullinnal ke-

München Tierärztliche Wochenschrift 1911. 15. sz. Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállítvaik Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kupocska boríték papírján rajta a Bissulin név. Használati utasítás körképpel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen. (3)

A SZŐLŐ TRÁGYÁZASA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában. Budapest, VIII., József-utca 15.

Azonnal száll tok minden m nnyiségben és minőségben:

Nyersolajat Mótorbenzolt Mótorkenőolajat Hengerolajat valamint mindenféle olajat.

Weisz József

a wieni „Climax” nyersolajmórtoggyár **BACHR. CH** és **TARSA** betéti társaság vezérképviselete

Budapest, VI., Gyár-utca 20.

Sürgönczim: **Climax, Budapest.**

Telefon: 71-01.

Eladó vagy bérbeadó

500 kat sztrális hold jó minőségű homokos birtok Pest megyében.

Közelebbi a

MAGYAR PÉNZÜGY

Kiadóhivatalában, **BUDAPEST, V. ker., Sas-utca 13.**

A legjobb gazdasági DARÁLÓ A PERPLEX Ö.LŐGÉP

Megőröl minden szemes terményt, szalmát, vagy más száraz takarmányipólló anyagot.

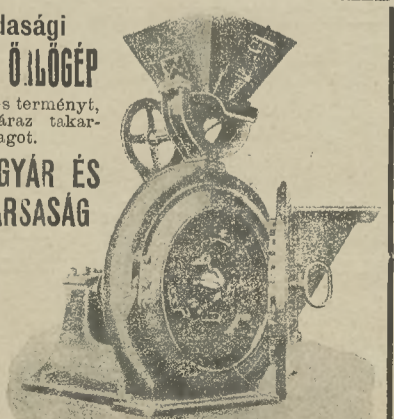
MARCIEGGI GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE R.-TÁRSASÁG

Vezérképviseelő:

Hinsenkamp László

BUDAPEST,

V., Sziget-utca 4.

A Heller-féle „KING”

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

PITTORE és TRIUMPH

nevelő gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfak permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER

BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1. Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezőgazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Égész évre	20 kor.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímezendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

TELEFON: József 40-66.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utannyomasi jog fentartva.

KEZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	197
Tárca. — Úti jegyzetek. — Fehér Zoltán	198
Műtrágyázási kísérletek fontosságára, tekintettel a műtrágyázás általánosítására. — Zsivánovits Béla	198
A vasúti telkek mezőgazdasági felhasználása. — Petter Alfréd	200
Termeljünk szántóföldön hüvelyeseket. — Legány Ödön	201
Czélészterű oltóviasz-fazék. — Balogh Bálint	202
Könyvismertetés	202
Kérdések és feleletek	203
Kérdések: Csonthéjas gyümölcsfák megfiatalítása. K. S. — Patkányirtósz. N. G. I.	
Feleletek: Marokrakó-aratógép használhatósága. Várdár Endre	
Kisebb szakközlemények	204
Hírek	205

(Időjárás és gazdasági helyzet. — Valami a miniszteri jelentésről. — Ismét a szállítási igazolványokról. — Különös intézkedések. — Juhtenyésztés felkarolásáról. — Burgonya táphatása. — A kisbirtokosokat oktassuk.)

Gyönyörű idők van, mondva se csinálhatott volna szebbet a természet. A gazdai elégedetlenség napról-napra jobban összezsugorodik, mert a terméskilátások egyre javulnak. A rozsokat április annyira helyrehozta, hogy ezen már mindenütt szárbahajtott gabonanem a legjobb reménységet táplálja földmivelőinkben. A fő kenyértermény a buza szinte javul, bokrosodása, fejlődése ellen nincs kifogás de most még elhamarkodott volna nyilatkozni arról, hogy milyen termésre van belőle kilátásunk, mert hisz a folyó hóban válik ez csak el, a mit a május nyújt, az lesz a döntő a gabonánál. Az árpák és zabok szépen kikeltek s rendesen fejlődnek. A répák kelése ellen sem igen merülnek fel panaszkor már nagyon sok helyen látni a hibátlan sorokban kapálgatni a fejlődő leánykákat, suhanczokat, asszonyokat és öreg férfiakat, mert a javabeli ember már mind hadba vonult. Az áprilisi esők nagy tömege nem csak a mivelti növényeknek kedvezett, hanem a gyomoknak is és már az országban széltében hosszan folyik a gyomlálás művelete, melyet a falusi

iskolákból kiszabadult gyermekhad vígan dalolgatva végez. A korai burgonya kikelt, a kései csirájában van. A korai kukorica is kezd már bujni. A búkköny és borsófélék is zöldelnek már, ellenben a babot most kezdik csak elrakni a földbe.

Még mindig van talajvízes tábla elég az ország laposabb részein, melyekből akarva nem akarva kimaradtak már a tavaszi kalászosok. Néhol még répát tudtak vetni egyes előbb kiszáradt részletekbe, de nagyobb része már csak kukoriczával lesz beveteményezve. Panaszhangok merültek fel egyes vidékeken, hogy most éppen nem apad az ugynevezett fenékvíz, mert a patakok és folyók zöld árja most kezd emelkedni, midőn a melegebben sütő napsugár a hegyvidék havát olvadáshoz hozza, ennélfogva meglehet, hogy néhol már kukoriczából is csak a legrövidebb tenyészidejűt lesznek kénytelenek vetni a későn kiszáradó foltokba, vagy inkább kölest avagy muhart tesznek beléjük.

A gyümölcsfák virágzása oly gazdag, mint már talán egy évtized óta nem volt, csak azután a fagyos szentek jól viselik magukat és a gazda örömet ne változtassák szomorúsággá. Gyönyörű nézni a virágokkal, bimbókkal teljes-teli fakat a ragyogó napfényben, midőn a szorgalmas méhek százezrei gyűjtik belőlük az edes méz nyers anyagát. Jogosan eladhatja a falusi ember:

„Tele van az orgonafa virággal . . .”

Csak az akác is oly gazdagon virágozik, mint a többi fa, akkor a méhészet haszna a folyó évre már meg lesz állapítva.

A kertekben is jól fejlődnek a zöldségfélék s ezek királynéja a spárga már is elárasztja a városok piaczeit. E mellett a laboda (spenót) és a téli fejes saláta, valamint a hónapos retek az, mit a rendes konyhakertészet nyújt ez időszereint, tehát a drága száraz főzelékekre már nincs ráutalva a fogyasztó közönség. Könnyebb, egészségesebb és remélhetőleg olcsóbb is lesz — legalább kissé — az ételmezés.

A száj- és körömfájás is apadóban van, de fájdalom, a tejet adó tehének létszáma is folyton apad, miért is már mindenféle pótlékokat kezdenek fogyasztani a városi lakók, melyek azonban sem táphatásban, sem izre nézve nem érik el az igazi jó hamisítatlan tehéntejet, nem is szólva a bivaly és kecsketejéről.

Nemcsak a legeltetést kezdték már meg, ugyszólván országszerte, még a hegyvidékek egy részén is, mindenféle állatnemmél, az a zöldtakarmányozás is nagyon elterjedt már, mi részben a régi takarmánykészletek elfogyása miatt időelőtt kezdődött meg, mert bizony a luczernák és herék nagyobb fele csak május elején volt vágható állapotban s a rozsokból is kevés volt április utolsó hetében kasza alá való, de hát a

szükség törvényt bont, s bizony már mi április 20-án láttunk zöldtakarmányt etetni.

A miniszter hivatalos vetésjelentéseit ujabban mindig szombati napokon délután 1/2-kor adja ki, de miután a mi lapunkat már kénytelenek vagyunk reggel 1/2-kor a sajtó gépeibe helyezni, hogy délután 4-5-re elkészülve még szombaton este postára is adhasuk őket, mert máskülönbén még a legközelebbi környék előfizetői is csak hétfőn kapnák kezükhöz — nem vasárnap mint jelenleg — azért fájdalom, mi csak is a következő heti számban közölhetjük a hivatalos adatokat. Kérjük t. előfizetőinket, ne méltóztassék ezt a késedelmet a mi terhünkre róni, mert hisz a legjobb akarat mellett sem tehetünk másként. A f. hó 1-én kiadott jelentést a hírek között elsőnek közöljük mai számunkban.

Hogy a különböző szállítási igazolványok kiadása mily nehézkes, mint azt mult szemlémben és tárcánkban is eléggé megvilágítottuk, azt elismeri minden gazda, de mi azt hittük, hogy némi könnyítés vagy egyszerűsítés áll be az ügyek elintézése körül, azonban ismét csalódtunk, mint az alanti sorokból kivehető, mert p. o. Dunántul a szomszédos Szlavóniába ugyszólván képtelenek gabonát vagy burgonyát szállítani, ha minden alkalommal a minisztériumhoz kell fordulniok.

A földmivelésügyi miniszter 18600. sz. távirati körrendelete az alispánokhoz: Vasúti szállítási igazolványok kiállítása tárgyában 12620. szám alatt kelt leiratom kapcsán kérem az eljáró hatóságokat figyelmeztetni, hogy ha valamely áru Horvát-Szlavonországok területére volna elszállítandó, az idézett rendelet első pontja értelmében az igazolvány kiállítása előtt esetről-esetre külön kell tőlem a felhatalmazást, táviratilag kérni.

Ha már a miniszteri rendeletekről szólunk, a kocsikon szállításról is meg kell emlékeznünk az alábbi sorokban.

A m. k. minisztérium rendelete tudvalevően előírja, hogy bizonyos gabona és örlemény, mely vasuton, hajón, vagy gépkocsin kerül elszállításra, csak szállítási igazolványokkal továbbítható. A rendelet nem intézkedik azonban azon küldemények tekintetében, a melyek tengelyen szállítatnak. Mindazáltal megtörténik, hogy oly árukat, a melyek a hatósági zárlat alól feloldattak, tengelyen eszközendő elszállítás esetén a budapesti pénzügyőri hatóságok nem engednek továbbítani és ezért multhatatlanul szükséges, hogy tisztáztassék az a kérdés, vajjon a finánczok minő alapon tartják vissza ez árukat?

EREDETI NÉMETORSZÁGI

MAROKRAKÓ-ARATÓGÉPEKET
ÉS **FÜKASZÁLÓKAT.**

EREDETI AMÉRIKAI

KÉVEKÖTŐ-ARATÓGÉPEKET.
CASE GŐZ-SZÁNTÓGÉPEKET.

LANZ-FÉLE SZAB. ÖRLŐGÉPEKET — TAKARMÁNYDARA

ELŐÁLLÍTÁSÁRA **TENGERICSUTKÁBÓL.**

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERULET, ÜLLŐI-UT 52g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

Szeretne már a gazdaember is eligazodni a rendeletek tömkelegében, mert bizony egész tanulmányt kell végezni, ha valamennyit el akarja olvasni úgy, hogy meg is értse. De hát akárhány egyszerűbb fő eltéved a labirintusban.

Azt is panaszként hozzák fel, hogy míg néhol már harmadszor requirálnak (különösen lovakat), addig hazánkban vannak oly részei, melyek a lefoglalástól mindezt meg lettek kímélve. Pedig talán magasabb katonai indokok okozzák azokat a rendellenességeket, a mihez mi nem értünk, azért nem is mondják meg nekünk.

*

A gypju ára folyton emelkedőben van és oly kereset portéka most a birkák, juhok bundája, hogy alig várják miszerint lekerüljön hordozójukról, már is szállítani szeretnék. Kell a gypju a katona posztókra s egyéb hadfelszerelési cikkekre, de a polgári ruházatokra is, mert ellévén zárva a külföldtől, hazai szövetekre vagyunk utalva. A háboru folytán különben is óriásit növekedett a fogyasztás és biztosnak vehető, hogy még évekig kihatással lesz a mostani állapot a gypju árakra. Ezeknél fogva a juhtenyésztés most oly gazdasági ágazat, mely valóban nagy tiszta jövedelmet szolgáltat és a lehető legnagyobb mértékben felkarolandó volna gazdáink által. Ha vesszük, hogy a juh-, különösen a báránhus árak is magasak, igazán nem tudunk jobbat tanácsolni gazdatársainknak, mint-hogy tessék juhtenyésztésüket kiterjeszteni, fejleszteni, illetve ha eddig azt a tenyésztést nem mivelték, vezessék azt be mielőbb gazdaságukba. A birka vagy juh fajtáját a helyi viszonyok és egyéb körülmények szerint kell meghatározni; ez már részletkérdés, melynek tárgyalásába nem bocsájtkozhatunk. Derék jó Rodiczkyk a juhtenyésztés világhírű atyamestere nem tudta megérni, hogy az ő dédelgetett kedvenc állatának jelenlegi nagyrabecsülésében gyönyörködhetett volna; de prófétai lelke megérezte a juhászat fellendülésének előjeleit, mielőtt örökre lecsukódtak szemei.

*

Érdekes tudományos fejtegetéseket olvashatni mainapság minden lapban, legyen az politikai, gazdasági, kereskedelmi vagy egyéb szaklap, arról hogy a burgonya mily tápanyagokat tartalmaz, mi kell még hozzá, hogy elég legyen az emberi szervezet fenntartására vagy fejlődésére is. A mindennapi élet az elmélet szürke következtetéseire ráczáfol. Eltekintve a mi derék tót-

jainktól, kik öles legényekké nőnek fel burgonyával élve — majdnem kizárólag — volt alkalmunk pirosposzsgás, pufókképű dunántuli magyar és német gyerekeket is látni, kik mióta az anyatej élvezetétől megfosztották őket, burgonyával és néha egy kis fekete kenyérenél egyéb táplálékhoz nem jutnak, de erős, egészséges szervezetük ezen kevésbé tápláló anyagokból is ki tudja választani szükségletét és a folytonos jó, tiszta levegőn tartózkodás s kellő mozgás teszi, hogy ezek az egyének egészség és erő dolgában felülmulják a leggondosabb s erőteljesebb tápanyagokat fogyasztó uri csemetéket. Amit jó étvágygyal, jóízűen eszünk meg, az válik leginkább javunkra.

Igy van ez többé kevésbé az állatoknál is és azért látjuk, hogy a szűkebb táparányu eleség daczára sem fejlődik oly egészségessé az istállózott marha, mint a soványabb koszon, de a szabadban, jó levegőn mozgó állat. Hisz még a betegségek egy részét is, melyet az orvostudomány nem bír meggyógyítani, kibirja küszöbölni a szervezethöz a szabad mozgás és friss levegő.

*

Egy közgazdasági lapból vesszük az alábbi sorokat, melyekkel egy nézetet vallunk, mert mi is a kisbirtokosoknak nevelését, tanítását, különösen szakszerű mezőgazdasági oktatását tartjuk legégetőbb szükségletnek arra, hogy természetünk eléréjék a nyugatiakat és hogy állattenyésztésünkkel számra és minőségre egy színvonalon állhassunk szövetségesünkkel. De hadd szóljon most a »Közgazdaság« írója:

»Mikor nálunk arról beszéltek, hogy a parasztságot erősíteni kell gazdaságilag, mindig politikai törekvések rejtőztek a háttérben. A jómodu parasztságban konzervatív érzékek fejlődnek, a parasztság anyagi helyzetének javításában tehát kizárólag a radikális és demokratikus törekvések ellen akartak gátat emelni. De arra, hogy a kulturáját is fejleszteni kell, mert ez az ország gazdasága szempontjából a legjobb befektetés s a legjobb gazdasági fegyverkezés kritikus időkre, ezt csak a mostani háboru mutatta meg. Ez egészen más kérdés, s ezt nem szabad összekeverni a birtokpolitikával. Nem arról van szó, hogy a latifundiumok és a kötött birtokok helyett szabad kisbirtokokat teremtünk, ez most más lapra tartozik, hanem arról, hogyha már nem akarunk birtokpolitikai reformokat, legalább a meglévő kisbirtokos osztályt s a nagy munkástársadalmat minél kulturáltabbá s minél felvilágosodottabbá tegyük. Gazdaságilag azért

ha másért nem, a vakandturások és hangyabolyok kiegyengetésére is nagyon szükséges volna. Ezen a bajon még most is segíthetnek ott, a hol lehet, mert bizony egyes vidéken tényleg nem jutottak hozzá az itthon maradt öregek és az asszonynepek. Láttam uradalmi nagy táblák beművelését, melyen számos igásfogat nyüzsgött-mozgott, de alig volt egy-két férficseléd a lovak mellett, míg az ökröknél kizárólag asszonyok, lányok voltak alkalmazva. Csak az vigasztal, hogy minden be van rendezve vetve s legfeljebb azon látni meg, miszerint szoknyás béresek jártak a vetőgép után, hogy az illető néhol a bedugult tölcseért nem tisztította elég gyorsan ki vagy a tábla végén korábban beszüntette a vetést, mint kellett volna és így apró hiányok keletkeztek. A gépvezetők gyakorlatlansága eredményezte, hogy néhol girbe-görbén ment a gép, vagy egymásra vetett 1—2 sort, avagy olyan nagy távolságra jutott egyik gépnym a másiktól, hogy egész gyalogutak keletkeztek. De mindez csak csekélység, hálát adhatunk az Istennek, hogy így állunk,

Munkáshiány miatt sok helyen hallottam pa-

a legerősebb a Dunántul, mert a kulturája is a legnagyobb, pedig ugyanazok a birtokelosztási aránytalanságok, mint az ország többi részében, ott is megvannak. Mikor nálunk a mezőgazdaság fejlesztéséről beszéltek, mindig csak a műtrágya és a gőzeke lebegett szemünk előtt, de nem a falusi iskola s iparfejlesztés alatt is mindig új gyárak alapítását és subvencionálását gondolták. Hogy ez helyes és okos, nem akarom kétségbevonni, de mindezek mellé a háboru után oda kell tenni, még pedig első helyre a liberális és a felvilágosodást terjesztő iskolát. Ezt ma már minden hadviselő állam belátta, mert ez fontosabb gazdasági teendő, mint akárminő vámszerződés, vagy akárminő mezőgazdasági vagy ipari programmal való kísérletezés.

Műtrágyázási kísérletek fontossága, tekintettel a műtrágyázás általánosítására.

A statisztika szerint a Németbirodalomnak az 1903-1907-ik évek átlagában katasztrális holdankint 1141 kg. buzatermése volt. Ez a magas buzatermés átlag szoros összefüggésben van a német gazdák gazdasági intelligenciájával, a műtrágyázás mibenlétének fontosságával. A németek termésátlaga sem volt mindig ily magas, s csak azóta, mióta ott a bőséges istállótrágyázás mellett dús műtrágyázásban (foszfor, kálium és nitrogén trágyák alkalmazásával) részesítik a talajt. Az 1880-1884-ik évi öt éves átlagban még csak 820 kg. átlagos buzatermésük volt a németeknek s átlagban ekkor még csak 86 kg. műtrágyát használtak kat. holdankint. Azóta folytonosan emelkedik a műtrágyák fogyasztása, de emelkedik az országos gabonatermés átlaga is.

Ma országos átlagban és kat. holdankint 107 kg. műtrágyát (kálium, foszfor és nitrogén) használnak, a német gazdák, ami a termésátlagban a 1141 kg. buza, meg is nyilatkozik. *Műtrágyázás folytán a műtrágya árának levonása után kat. holdankint 62 K. tiszta jövedelem mutatkozik Németországban, ami a Németbirodalom 45.4 millió kat. hold szántóföldjének 2800 millió korona évi jövedelem többletet és 56 milliárd földérték-emelkedést és nemzeti vagyongyarapodást jelent.*

Egészen más a helyzet nálunk. Itt még a kisgazda, de nagy gazdák is nem sokra becsülik és hasztalan pornak nevezik a műtrágyát. Meg is látszik terméseikben!

naszokat, de azt is mondták, hogy ma már az asszonynepek is beadta a derekát és nem húzódozik a mezei munkától, mint eddig tette sok helyen. Néhol az igaz, kissé túlesigázott napszámbekeket követelnek, de van olyan áldott község is, hol az asszonyféle 2 kor., a férfi 2 kor. 40 fillér napszámért reggeltől estig és a kertben vagy nyit a szőlőben.

Eppen mai lapunkban van a hír, melyszerint a Felvidéken egyes községekben kaphatók még el nem szegődött munkások, tehát, a kiknek szükségük van ilyenekre, azok sürgősen forduljanak az illető hatóságokhoz, nehogy elkéssenek s mások megelőzzék őket.

Igen szép mangalicza hizókat láttam, a hadvezetőség vette őket meg, áruk is igen szép volt, kilója 2 K 80 fillér.

Panaszt is hallottam, hizlalás miatt, van valakinek egypár száz stüldője, hizlalni kezdte őket, nem volt elég kukoricája, venni kellett, alig tudott valamit beszerezni, mert a legtöbb már emberi élelemre volt lefoglalva. Hát kérdem: miként juthat a lakosság zsirhoz és sertéshúshoz, ha nincs mivel kihizlalni a disznókat? Ta-

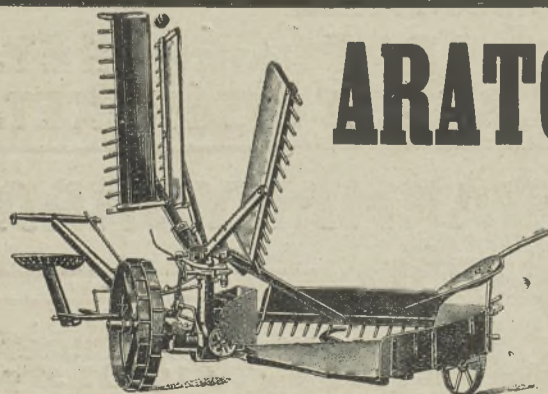
TÁRCZA.

Úti jegyzetek.

Irta: Fehér Zoltán.

Dunáninnen és Dunántul gyönyörködve szemléltem a jól kitelelt és immár megbokrosodott őszi szántásokat s örömmel láttam, hogy a tavasziak is szépen kikelve zöldelnek. Csak az hangolta le némileg kedélyemet, hogy sok a talajvíz és néhány helyen a maradi gazdák még most sem szántották fel a kukoriczának szánt földeket, pedig azt már az elemi iskolába járó gyerek is tudja, hogy az őszi szántás milyen áldás a tengerire is.

A legszomorubb a dologban az, hogy ez az eset leggyakoribb azon a vidéken, hol még eddig nem requiráltak lovakat és így elegendő igásállat felett rendelkeztek a gazdák. A rétek és legelők füve is buján fejlődik, nem csoda, hisz volt eső több a soknál és most már van egy kis meleg is. Kár, hogy a tavaszi boronálása a mezőknek sok helyen el van maradva, pedig

ARATÓ- ÉS FŰKASZÁLÓGÉPEK **kartellen** :: kívül ::

jutányos árban kaphatók:

DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG, BUDAPEST,
KÉPVISELŐK KERESTETNEK. VI. ker., Vilmos császár-ut 61/g. sz.

ÁRLAP ÉS ÁRAJÁNLAT INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Pedig nekünk, magyar gazdáknak, példát kellene venni a németektől. Nincs bennünk kedv, akaraterő, nincs meg az érzék a többtermelésre, nem tudunk letérni az ősi szokásról, a régi ösvényről és nehezen tudunk újat és újat behozni gazdálkodásunkba. Pedig saját érdekeinkről, a nemzet vagyonsodásáról van szó!

A háborus idők után nagy feladatok várnak mezőgazdáinkra a műtrágyázás általánosítása érdekében.

Nagy termések tiszta jövedelem szempontjából csak úgy lesznek előállíthatók, ha a természettel elvont növényi tápanyagokat oly mértékben iparkodunk visszapótolni a talajnak, hogy az abban elvetett növény képes legyen a fejlődés bármely időszakában igényeinek megfelelően és mindenkor elegendő mennyiségű és oldott állapotban levő tápanyagokat felvenni.

A tápanyagpótlás trágyázás útján történik. Miután a trágyázás módja, a tápanyag pótlása a helyi viszonyokhoz képest mindig más és más, a tapasztalat azt mutatja, hogy az egyik helyen kitűnően bevált trágyázási módszerrel igen gyakran másutt semmi eredményt nem lehetett felmutatni, így legczélyszerűbb, ha a gazda az anyagi érdekeit szem előtt tartva, mielőtt a műtrágyák nagybani alkalmazására vállalkoznék, előbb kísérlet útján állapítja meg a trágyázás módját, minőségét, nagyságát, amelylyel gazdaságában a legnagyobb tiszta jövedelem elérhető.

Ott, ahol a műtrágyázással még egyáltalában nem foglalkoztak, ott az a feladata a műtrágya kísérletnek, hogy a gazdát kevés rizikó mellett a műtrágyák alkalmazását illetően hasznos tapasztalatokhoz juttassa és módot nyújtson arra, hogy bárki saját földjén végzett műtrágyázásnak jövedelem fokozó hatásáról személyes meggyőződést szerezzen.

Ahol azonban már a trágyák egyikének vagy másikának (foszfor-káli-nitrogén) egyoldalú alkalmazásával sikerült terméstudományt előállítani, ott szintén helyén van a műtrágyázási kísérlet, mert csak ezáltal tudjuk megállapítani, hogy az *egyoldalú* (vagy csak káli, vagy csak foszfor, vagy csak nitrogén) *műtrágyázással* elért többleten túl fokozható-e még tiszta jövedelmi szempontból a termés azzal is, ha a többi növényi tápanyag pótlásáról gondoskodunk.

A tudomány és a gyakorlat igazolja, hogy trágyázási szempontból a legfontosabb növényi tápanyagok: a foszfor, káli, nitrogén és mész.

lán erre a kérdésre is meg lehet találni a megoldást, ha a nép iránt egy kis jóindulat van a kormány gyepelőjét vezetőik között.

Egy éltesebb, sokat tapasztalt hölgy is volt vasuti fuilkénkben, kinek három veje harezol valahol a lövészárkokban, míg ő kénytelen üzleteket lebonyolítani. Tőle tudtuk meg, hogy a fa — úgy a tüzi-, mint az épületfa is — (no ez utóbbira most a pangó építési üzletnél alig van szükség), alaposan megdrágult és pedig méltán, mert hisz a lefolyt télen már éppen a legerőteljesebb férfínepség vonult hadba s így az itthon ragadtak csak igen magas munkabérek mellett voltak hajlandók a nagyon nehéz favágást elvállalni, de nem is jutott mindenüvé elég favágó és így a kitermelt fa sokkal csekélyebb mennyiségű a rendesnél. A kereslet nagy a tűzifa iránt s ez is áremelőleg hat. Azok a birtokosok és kereskedők, kik nagy készletekkel bírnak, most igazán nagyszerű üzleteket köthetnek. Attól kell tartani, hogy már a tél elejével fogytán lesz a tűzifa és akkor majd még nagyobbra rug az ára, mert hisz tudvalevőleg nyáron

Ezek bármelyikének hiánya a talajban, megbozítja a termést.

Hazánkban a talaj eléggé mésztartalma, miért is a mész pótlása csak ritka esetekben válik szükségessé, de annál nagyobb fontossággal bír a foszfor, káli és nitrogén pótlása, mit az alanti kísérletek igazolnak.

Az 1914-ik évben az ország majdnem minden vármegyéjében tettek kísérletek s így Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében is. Sajnos, a háboru beállta folytán a bevonulások miatt pest-megyeyei kísérletek nem állanak rendelkezésemre

I. Tolna megyében, Ozora községben Vidics András kisgazda, kísérleti növény: zabos bükköny.

		zabos bükköny- termés	
I. parcella	1 kat. hold trágyázatlan	volt =	2569 kg.
II. "	1 " " 150 kg. szuperfoszfát, 85 kg. káli, 55 kg. kénsavas ammoniák	" =	3575 "
III. "	1 " " 150 " " 85 " " "	" =	2718 "
Trágyázatlannal szemben káli, foszfor, nitrogéntrágyázás többlet		1006 kg. költsége	44 K 80 f.
A kálifoszfát-sal		857 " "	
A trágyázatlannal " a kálifoszfát többlete " " "		149 " költsége	25 korona.

II. Tolna megyében, Ozora községben Cs. Kovács Péter, kísérleti növény: tavaszi árpa.

		kg. árpa	kg. szalma
I. parcella	1 kat. hold trágyázatlan	termés	1675
II. "	1 " " 115 kg. szuperfoszfát, 68 kg. káli, 57 kg. kénsavas ammoniák	"	2380
III. "	1 " " 115 " " 68 " " "	"	2042
A trágyázatlannal szemben a háromfélével trágyázott többlet		705 kg. mag, költsége	40 K 30 f.
A kálifoszfáttal " " " " " "		338 " " "	
A trágyázatlannal " " kálifoszfát " " " "		367 " " költsége	19 K 50 f.
<i>Nagy különbség.</i>			

III. Tolna megyében, Ozorán, Nagy János kisgazda, kísérleti növény: zab.

I. parcella	1 kat. hold trágyázatlan		
II. "	1 " " 175 kg. szuperfoszfát, 85 kg. káli, 85 kg. kénsavas ammoniák		
III. "	1 " " 175 " " 85 " " "		
Termés eredmény:			
I. A trágyázatlannal szemben a háromféle trágya folytán a többlet		983 kg. zab, költsége	56 K 50 f.
II. Kálifoszfáttal " " " " " "		560 " " "	
III. A trágyázatlannal " " kálifoszfát többlet " " " "		423 " " költsége	26 " 70 "
<i>Nagy különbség.</i>			

IV. Sopron megyében, Csornán, Dreisziger Nándor kisgazda, kísérleti növény: rét.

		kg. szóna
I. parcella	1 kat. hold trágyázatlan	termés eredmény 4910
II. "	1 " " 170 kg. foszfor, 100 kg. káli, 80 kg. kénsavas ammoniák	" " 5824
III. "	1 " " 170 " " 100 " " "	" " 5312
A trágyázatlannal szemben a káli, foszfor és ammoniák trágyázás folytán többlet		914 kg. szóna
A kálifoszfáttal " " " " " "		512 " " "
A trágyázatlannal " kálifoszfát többlet " " " "		402 " " 28 " 80 "
<i>Nagy különbség.</i>		

Az illető szerint a II. parcellán a fű növekedése szembeszökő volt a többi parcellákkal szemben s miután legeltetésre használtatott, elmaradt a második kaszálás és a kísérlet nem lett teljesen pontosan végrehajtva. A marha szí-

vesebben legelt a II. és III. parcellákon, mert úgy látszik, sőt biztos minőség tekintetében is fölötte állt a fű a trágyázott parcellákon a trágyázatlan parcellával szemben.

sem ember nincs a favágásra, sem tűzrevaló fát nem lehet készíteni a nedvben lévő fából. Hogy ha pedig — mitől Isten övön — még a jövő tél folyamán is tart a háboru, akkor igazán nagyon kell ahhoz, hogy egy öl fát meglehessen venni és a községre lesz még a falusi gazda is utalva, csak be tudja azt is szerezni.

Szabolcsban rengeteg burgonya van, melyet nem tudnak értékesíteni, mert elültettek ugyan annyit, a mennyit csak lehetett, megették annyit, a mennyit csak birtak, feltakarmányozták annyit, amennyit csak képesek voltak a megcsapant állatállománnyal, de eladni alig tudtak valamit, mert nem szállíthattak, nem volt vonat, nem kaphattak vasuti kocsikat.

Most már négy hét múlva új burgonya kerül a piacokra, a tavalyi termés senkinek sem kell, ott fog rothadni szegény termelőgazdák nyakán, legfeljebb, mint trágya kerül vissza a földbe. Nagyon helyesen írta az a valaki — nő volt — hogy a legnagyobb baj, miszerint a kormányon csakis férfiak vannak és rendeleteket gyártanak oly dolgokról, melyhez nem értenek. Ha a liszt-

és kenyérrendeleteket asszonyok készítették volna, akkor a buza-, rozs- és árpaliszthez burgonyát rendeltek volna pótlék gyanánt, akkor jobb kenyeret ennénk, olcsóbbat is. Nem vonnánk el hizosertéseinktől s marháinktól a kukoriczát, nem kellene félig hizottan eladni a göbolyt, meg a disznót, volna több hus és több zsir, ergo: olcsóbb is lenne mindkét termék.

Ha mindjárt ősszel elkezdték volna szállítani Szabolcsból a burgonyát, jutott volna minden lakosnak Magyarországon elég és ma nem rothadna ott rakáson. Azt nekem hiába akarják bebeszélni — mondja az asszony — hogy nem lett volna kenyérgyártási célra elég burgonyánk, mert ha mindjárt a hadjárat elején el lett volna tiltva a burgonyaszesz- és -keményítőgyártás, akkor nemesak jutott volna elég, de maradt is volna valami felesleg.

Tisztelt olvasóm, mit szólsz mindezekhez, mint szakértő?

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hirneves füsteső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-kapcsolás, mint tartóság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgönyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden ozikkert az ntannyomas joga fentartva.

TARTALOM.

A svéd tejgazdaság fejlődése és jelenlegi állapota. — E. Haglund	Lap 75
Az átmenet fontossága a nyári takarmányozásra. — Hirschfeld József	76
Kérdések és feleletek	76
Kérdések: Kullancsok ellen. W. P.	
Feleletek: Méhkaptárak vályogból vagy kőből. B. B.	
Kiseb szakközlemények	76
Hírek	77

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGÁHOZ

BUDAPEST, IX., LÓNYAY-UTCZA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin Budapest,

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismeretes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

A svéd tejgazdaság fejlődése és jelenlegi állapota.

Irtá: E. Haglund, a stockholmi központi mezőgazdasági kísérleti intézet tejkísérleti osztályának főnöke.

(K.) A svéd tejgazdaság igen régi eredetű és a XVI. század végéig az állattenyésztés és a vaj- és sajtgyártás az ország mezőgazdaságában fontos szerepet játszott. Következett azután a tepsedés és hanyatlás hosszú korszaka, melyet azonban a XIX. század közepén a mezőgazdaságnak olyan átalakulása váltott fel, a mely a tejgazdaságnak új lendületet adott: t. i. a míg a mezőgazdaság addig főképp gabonatermeléssel foglalkozott, most folyton fokozódó érdeklődéssel az állattenyésztés és különösen a tejgazdaság felé fordult. A vaj- és sajtgyártás házi foglalkozásból valóságos iparrá fejlődött, mely folyton fontosabbá vált úgy az egyes földművelő magángazdaságára, mint az egész ország gazdaságára nézve.

A legutóbbi (1911. évi) statisztikai adatok szerint a két éven felüli tehének össze száma 1,837.035. Ha ezt a számot összehasonlítjuk egyrészt ugyanazon esztendő lakosainak számával (5,561.799), másrészt a mezők és rétek területével (4,960.533 ha), azt találjuk, hogy Svédországban egy tehen esik három lakosra vagy 2-6 ha mező és természetes rétre.

Az összes tejtermelést mintegy 3000 millió kg.-ra becsülik. Ennek a mennyiségnek körülbelül a fele közvetlen fogyasztásra kerül; egy nem csekély része borjak táplálására vagy pedig egyeseknél vaj- és sajt készítésre fordítatik (a

mi főként a kevésbé sűrűen lakott vidékeken fordul elő); úgy hogy a tulajdonképpeni tejgazdaság részére nem marad több, mint kb. 1000 millió kg.

Ez a hányad fokozatosan nagyobbodik, mint azt a következő számok mutatják:

tejgazdaságokba szállítottak	kg. tejet
1890-ben	506,111.800
1895-ben	741,441.981
1900-ban	842,280.576
1905-ben	918,094.785
1910-ben	1.149,219.973

Abban a mértékben, a mint a tejgazdasági vállalatoknak szállított tej mennyiség nagyobbodik, azok száma kisebbedik. 1890-ben 1562 ily vállalatot számláltak, 1910-ben pedig már csak 1416 volt; ebből az következik, hogy a tejtállatok az utóbbi években észrevehetően megnagyobbodtak.

Gazdasági szervezetük szerint a tejtállatok következő négy osztályba sorozhatók:

1. Tejszövetkezetek, melyekben a tejet a termelők közös számlájára kezelik.

2. Tejbevásárlási vállalatok, melyek a termelőktől vásárolják a tejet és ennek feldolgozásából várható hasznot részvényeseik közt osztják fel.

3. Uradalmi tejgazdaságok, melyeket nagyobb uradalmak rendeznek be az uradalomban termelt tej feldolgozására.

4. Saját termelésű és vásárolt tejet feldolgozó uradalmi tejgazdaságok, melyek a 2. és 3. osztály között középheletet foglalnak el.

A tejgazdasági vállalatok számának fent említett kisebbedése nem terjed ki a tejszövetkezetekre, melyek száma ellenkezőleg egyre nagyobbodik. 1905 és 1910-ben a különböző osztályu tejgazdaságok száma a következő volt:

	1905	1910
Tejszövetkezetek	470	550
Tejbevásárlási vállalatok	536	475
Uradalmi tejgazdaságok	399	278
Saját termelésű és vásárolt tejet feldolgozó uradalmi vállalatok	170	113
Összesen	1575	1416

Ha a tejgazdasági vállalatoknak szállított tej mennyiségét elosztjuk azok számával, azt találjuk, hogy átlagban mindegyikük körülbelül 2000 kg. tejet dolgozott fel havonként. A tejtüzemek nagysága észrevehetően különböző. Az ország északi részében igen kicsinyek; délen, a hol a népesség sűrűbb, aránylag nagyok.

A mi a tejgazdaságokban gyártott termékeket illeti, legalább 60%-a az összes tejgazdaságoknak csak vaját gyárt, valamivel több, mint 15%-a vaját és sajtot és mintegy 25%-a kizárólag sajtot.

Minthogy ez utóbbi tejgazdaságok többnyire kicsinyek, mondhatni, hogy a svédországi tejgazdaság főleg vajtermeléssel foglalkozik, a mi különben a következő táblázatból is kitűnik:

A svéd tejgazdaságok termelése kg.-okban 1890—1910.

év	vaj	kövér-sajt	sovány-sajt
1890	16,093.400	1,745.110	4,849.470
1895	24,926.679	2,123.287	4,791.188
1900	26,114.018	3,265.734	4,169.721
1905	27,999.409	4,440.707	4,197.491
1910	32,938.444	5,667.620	4,468.439

A vaj- és sajttermelés közti arány az év folyamán kissé ingadozik: a nyár folyamán uralkodó alacsony vajárak fokozólag hatnak a sajtgyártásra, mely az őszkor meginduló vajáremelkedéssel ismét-kisebb arányokat ölt.

Minthogy a tejgazdaságok főleg vajgyártással foglalkoznak, a tejet általában zsirtartalma szerint fizetik. A rendelkezésre álló nem kimerítő adatok szerint a tejgazdaságok mintegy 80%-ban történik ez így; a zsirtartalmat többnyire a Lindström-féle butyrométerrel határozzák meg.

A tejgazdaságok általában jól fel vannak szerelve; különösen a vajgyártásra berendezettek a legújabb szerkezetű modern gépekkel vannak ellátva. A vajgyártásra felhasznált tejet és tejszint mindig pastörizálják; e célra vagy a közönséges vagy pedig — és ez a gyakoribb eset — az ugynevezett regenerátor pastörizálógépet használják, melyben a pastörizált tej melegét felhasználják a pastörizáló gépbe vagy a centrifugos lefűzőgépbe jutó hideg tej felmelegítésére. A tejszint tejfermentumokkal érlelik mintegy 12° C. hőfok mellett 15—20 órán át tejfermentumokat aludt tejből veszik, melyet az alnarpi tejgazdasági intézetben kidolgozott módszer szerint állítanak elő. Valamennyi nagyobb tejgazdaságban a köpülés jelenleg vajkészítőhordókban (Butterfertiger) történik; a kisebb tejgazdaságokban még a holsteini köpülőt alkalmazzzák, melynek használata Svédországban régi keletű. A vaját köpülésközben kissé megsózzák. A készítményt 50 kg.-ot tartalmazó hordókba (dritt) csomagolják. A tejipari gazdaságokban gyártott vaj egy kis részét az országban fogyasztják el, a többit pedig exportálják. 1904 től 1913-ig az export a következő volt:

év	tonna	év	tonna
1904	19.530	1909	19.020
1905	18.400	1910	21.749
1906	16.199	1911	22.176
1907	17.339	1912	21.237
1908	18.157	1913	19.654

E mennyiségek mintegy 75%-a Nagybritanniába, 21%-a Dániába és 4%-a a többi országokba megy.

Az utóbbi években bizonyos mennyiségű tejszint is kivittünk, mely nagyjából a délsvédországi tejgazdaságokból származik és pedig: 1912-ben 3,457.605 kg.-ot és 1913-ban 6,726.816 kg.-ot, melynek 95%-a Németországba ment.

Mint a fentiekből kitűnik, a sajtgyártás nem igen jelentékeny. A svéd tejgazdaságok termelési kimutatásából mégis láthatjuk, hogy a kövér-sajtgyártás az utóbbi években meglehetősen fokozódott. A sajt Svédországban nem nagy kiviteli cikk és a behozatal az utóbbi esztendőben évente mintegy 500.000 kg. volt. A mi a fajtakat illeti, Svédország majdnem kizárólag kemény és pedig főleg küsszemű kemény sajtokat gyárt. A legismertebb sajtnemek közül megemlíthető: 1. A nagyszemű svéd sajt, mely típusára és külsejére nézve hasonlít a svájci emmenthali sajtához; átmérője kb. 35 cm., magassága 12 cm. 2. A küsszemű norrlandi kövér-sajt, könnyedén kesernyészű és igen puha állagu; átmérője kb. 40 cm., magassága 15 cm. Fűszerrel (köménymag és szegfű) vagy anélkül készítik. 3. A smalandi pásztorok sajta hasonló az előbbihez, de kesernyesebb és szilárdabb állagu. Fűszert sohasem tartalmaz. Ezen spe-

A legjobb rendszerű és gyártmányu
Jepsen-féle tejgazdasági cikkek, tejpasztöröket, vajkészítőgépeket, tejhűtőket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállit,
nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez!

Legkiválóbb vezérképviseletek és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANTYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész, mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

cialisan svéd sajtokon kívül készítik még a legismertebb hollandi és angol sajtokat is.

A vajgyárak lefőlözött tejét és a sajtgyárak savóját főleg takarmányozásra fordítják, de egy részét a lefőlözött tejnek soványsajt és tejsavval megvalasztott casein gyártására, egy csekély részét pedig tejpor gyártására használják. Az elpárolgásnak alávetett savóból készítik, különösen az ország északi részében az úgynevezett „mesosi“ sajtot, mely a savó szilárd alkotórészeiből és ennél fogva legnagyobb részét lactosiból áll. Kis mennyiségben tiszta tejezükrot is gyártanak.

(Folytatjuk.)

Az átmenet fontossága a nyári takarmányozásra.

Írta: Hirschfeld József.

Végre-valahára elérkezett ismét azon várvárt idő is, hogy a gazdák a téli időszak elteltével áttérhetnek a nyári, zöldtakarmányozásra. Mivel ezen áttéréssel, főleg ha az hirtelen, csekély és rövid ideig tartó átmenettel történik, sokszor többet ártnak állatainknak gazdáink, mint használnak, azt hisszük, nem lesz fölösleges a tárgyról szólnunk.

Mindenek előtt megjegyezzük, hogy a téli száraz takarmányozásról a nyári zöldtakarmányozásra a fokozatos átmenet szigorú betartása elsősorban a szarvasmarhánál, aztán pedig a lónál bír legnagyobb jelentőséggel. A juhoknál már alarendeltebb fontosságú, mert hisz a juh a zsenge fűszálakkal együtt mindig a legapróbb multévi száraz fűrészeket is fogyasztja és így az átmenet természetes uton szabályozódik. A sertésnél pedig, mely mint tudjuk mindent evő, s gyomrának igen nagy alkalmazkodó képessége van, a szóban forgó átmenetre nem szükséges sulyt fektetni.

Ezzel szemben a szarvasmarha gyomra a téli időszak alatt állandóan száraz takarmányokkal táplálkozva, egész emésztőszerve hozzá szokott ahhoz a működéshez, melyet a száraz takarmány, mint nagy szárazanyag tartalmu táplálék feldolgozására megemésztése megkíván. Hozzá szokott állandó, nagy, erőteljes emésztési munkához, mert hisz a száraz takarmányban levő tápanyagok bizony nehezen választathatók ki.

Ha a száraz takarmányt nagyrésztben vagy egészen és főleg hirtelen elvonjuk a szarvasmarhától, s helyette vizdus és könnyen emészthető zöldtakarmányt adagolunk, akkor részint a nagy viztartalom, részint az erős emésztési munkához, nem képesek a szokás miatt az állat emésztőszerei a beállott változáshoz hirtelen alkalmazkodni. Ebből aztán az állat emésztési folyamatában olyan nagy zavarok keletkeznek, melyek még a takarmányban levő táplálék anyagoknak értékesítését is nagy mértékben akadályozzák, azt elgyengítik, lesóványítják, sőt és nem ritkán még különböző gyomor és bélbetegségeket is okoznak.

Az állatok tavasszal a legelőkön a szénánál sokkal izletesebb zöldfűből eleinte sokkal többet fogyasztanak, mint a mennyit az ő gyomruk megemészteni képes. Emiatt aztán gyomortulterhelés áll elő, s igen sok bajnak, betegségnek lesz kiinduló pontja. Továbbá a zöldtakarmányra történő hirtelen áttérés az igavonó állatoknál gyöngíti az izomerőt, tejelő állatoknál nyomban befolyásolja a tej összetételét, gyöngíti a minőséget, sőt ezen körülmény még az utódokra, a borjúkra is káros befolyással lehet, a mennyiben azok természetes uton, szoptatás által neveltetnek. És végre a tapasztalatból tudjuk azt is, hogy a legtöbb gyomorbetegség, mint a hasmenés, dobkór, kólika, erdőnyavalya, stb. mind a tavaszi időszakban éppen a téli száraz takarmányról a zöldtakarmányra történő hirtelen áttérés mellett szokott fellépni és elterjedni.

Éppen ezért, mivel fent felsoroltak mindazt bizonyítják, hogy a hirtelen áttérés nem helyes, sőt magok az állatok is mintegy igazolják azt, mivel ilyenkor bármilyen durva száraz takarmányt, még magok alól az alomszalmát is möhön fogyasztják, nem lévén a gyomruk előkészítve, sem átalakulva a zöld takarmánnyal beállott változásokra, föltétlenül szükséges az áttérésnél a legnagyobb óvatossággal eljárni. Szükséges egy tervszerűen megállapított és a legnagyobb gonddal beosztott átmeneti takarmányozási időszakot beállítani s ezzel aztán minden

hátrányos hatás elkerülhető lesz s a vele járó bajoknak is eleje vehető.

Azon elvet tartjuk szem előtt, miszerint a száraz takarmányok elhagyása és a zöld adagolása csak fokozatosan s főleg eleinte csak kis részben és csak később nagyobbodó adagokban eszközöltessek. Ezen átmenet pedig legalább 8—10 napot vegyen igénybe s ennek elteltével legyen az áttérés a zöld takarmányra teljes.

Ha állatainkat istállón tartjuk, az első pár napon a reggeli első etetés jó ha tisztán száraz takarmányból áll. A második etetésre már aztán adhatnak olyan keveréket, melynek egyhatod része valamilyen zöld takarmány legyen, a többi pedig takarmányszalma vagy esetleg széna. Ezen kevert takarmányt azonban jól össze kell rázni, úgy, hogy az állatok a zöldet ne tudják kiválogatni. Jó ha ezen keveréket szecskázatni is tudjuk, mert így a kiválogatás legalább lehetetlen. A harmadik, negyedik naptól kezdve lehet aztán a zöldtakarmány mennyiségét ezen keverékben lassan emelni, míg végre a 8—10 nap múlva a száraz takarmány bekeverését teljesen el is hagyhatjuk.

Ha pedig legeltetni akarjuk állatainkat, azt csak akkor kezdjük meg, ha a fű már nem túlságosan zsenge. De akkor is a legeltetés első napjaiban állatainknak reggel még adjunk teljes takarmányozást, hogy azok jóllakva kezdjék a füvést. Bár így abból kevesebbet fogyasztanak, mégis eleinte csak pár órát tanácsos velők legeltetni. Később napról-napra csökkenteni kell a reggeli száraz takarmány adagolását, a legeltetés idejét pedig növelni, míg 8—10 nap múlva a teljes legeltetésre térhetünk aztán át. Így lehet a möhön evést, a tulzabálást meggátolni s az ezekből származó bajokat elkerülni.

Természetes, hogy gazdatársaink között többen lesznek, kik most már oly szűk takarmány viszonyok között tengődnek s oly csekély száraztakarmány készlettel rendelkeznek, hogy bizony alig várják azt az időt, mikor állataikat a legelőre hajthatják, vagy zöldtakarmányra foghatják s talán a legjobb akarattal mellett sincsenek abban a helyzetben, hogy a leírt átmeneti intézkedéseket végrehajthassák. Mi erre azt tanácsoljuk, hogy igyekezzen a gazda az átmeneti időszakra szükséges száraztakarmányt valahogy bármilyen uton megszerezni, ha módját nem tudta ejteni annak, hogy előrelátható szükséglete fedezve legyen. Ugyanis sokkal nagyobb kárt okoz magának a gazda akkor, ha állatait az alig zsendülő legelőre tulkorán, sőt még a kellő átmenet betartása nélkül kihajtja. Ezek ugyanis pár hét alatt úgy annyira leromlanak, hogy később aztán a nyár folyamán még a leggazdagabb legelőn sem lesznek képesek a régi jó kondíciójukat megszerezni, visszakapni.

A zöldtakarmányra történő áttéréssel kapcsolatban figyelmeztetjük gazdatársainkat egyes körülményekre. Így pl.: Dértől lepett legelőn ne etessenek sohasem. Várják be mindig, míg a dér felenged, s a fűszálakról eltűnik. A deres fű ugyanis nagyon lehűti a gyomrot, s bizony igen sokféle bántalmat okoz.

Továbbá legeltetés első időszakában, főleg pedig az átmeneti időszakban igen fontos szerepe van a sózásnak. A fűfélék ugyanis kisebb-nagyobb mennyiségben mindig tartalmazznak konyhasót, de elegendő mennyiséget csakis virágzásuk idején. Ezért a sóval nem tanácsos s nem is szabad fukarkodni, s jobb ha inkább sűrűn, lehetőleg minden másod vagy harmadnap adagoljuk s leghelyesebb, a hol ugyan kivihető az, ha az állatok részére állandóan hozzáférhetővé lehet tenni, hogy aztán szükségük és kívánságuk szerint fogyaszthassák.

Kérdés. Kullancsok ellen.

Kiscsibéim a közeli (szérűskert melletti) erdőbe is eljárnak bogarászni, de nagyon sokszor kullancsokkal tele térnek vissza s ezeket a férgeket nem tudjuk eltávolítani egykönnyen és nem egy szegény kis csibe e miatt tönkre is ment.

Mit csináljunk a kullancsok ellen? Előre köszöni a jó tanácsot

W. P.

Felelet. Méhkaptárak vályogból vagy kőből czimű kérdésre.

Az összes kaptáranyagok között a téglá és a vályog a legrosszabb s ezek alkalmazását semmiesetre sem ajánlom. A kaptárban télen meglehetősen sok a páratartalom. Ezek a hideg kő- vagy vályogfalon lecsapódnának s így az állandóan nyirkos lenne, pedig a jó méhtelelés alapfeltétele a száraz lakás. Az ilyen lucskos oldalfalak melegágyai volnának a penészesnek s tavaszrakelve, a lépek jelentékeny részét ez tenné tönkre. Az is roppant nagy hiba, hogy a falbaépített kaptárakat kimozdítani nem lehet, pedig a méhészetben előfordul a helycsere szükségége. Ettől eltekintve, gondoljon kérdésttevő egyköltözködés lehetőségére. Vajjon mit csinálna az olyan kaptárakkal, a melyek ingatlan vagyont képeznek? Sőt költözködés nélkül is előfordulhat a méhészetben a vándorlás szükségessége. Ilyesmire pedig beépített kaptárakkal gondolni sem lehet. A modern méhészek a fönti okok alapján a kettős, hármass stb. kaptárakat is kiküszöbölték s a legjobban bevált s legkönnyebben mozdítható egyes kaptáraknak adták az előnyt.

Balogh Bálint.

Állatok és emberek. Egy német állatvédő folyóirat eredeti módon csinált propagandát az állatoknak és az állatvédelemnek. Felveti azt a kérdést, miben maradnak az állatok az emberek mögött? Nincsenek állatok, a melyek rágalmaznak, a melyek képmutatók, melyek névtelen leveleket irnak, vagy hamis esküt tesznek. Mindez az emberek előjoga. Az állatok éppen hűséges, egyenes természetükkel akárhány végleg elkeseredett embernek igaz barátai lettek.

Az okos tehén. A most folyó rettenetes háboruban történt, hogy ellenségeink, kivált Belgiumban, szándékosan elárasztották azokat a területeket, melyeket más módon a németek hódításától megóvni nem tudtak. Egy ilyen elárasztott területre kiküldtek a németek néhány kisebb csapatot csolnakon, hogy az elárasztott falukban és majorokban nézzenek szét, nem találnak e megmentendő élőlényeket. Egy majornak istállójában nagy meglepetésükre egy tehénre bukkantak, mely a jászol keskeny peremén állva, fejét, illetőleg orrát oly magasra tartotta, hogy az a vízből kiállott. A tehén fején pedig hat kis törpe kínai tyúk helyezkedett el. Így a tehénnek okos ösztöne saját magát és a tyúkokat a vízbefulladásától megóvta.

Kitünő abraktakarmány lezsarolt lovak számára. Német folyóiratban ajánlják a »Masch« nevű abraktakarmány keverékét. Keverünk két liter zuzott zabot egy liter buzakorpával. Hozzáteszünk egy kis pohányi lenmagot és egy ½ evőkanálnyi konyhasót. Ha az egészet jól összekeverjük, forróvizet öntünk reá és derekasan megkeverjük. A keverék kell, hogy a forróvizet teljesen magába vegye és csak fokozatosan szabad lehűlnie. Egészen tiszta, lehetőleg fából készült edények használandók. Lezsarolt lovak gyorsan helyreállnak, ha rendszeres takarmányuk mellett a fenti »Masch«-adagot kapják napoként. A »Masch«-t mindennap külön kell elkészíteni, mert könnyen megsavanyodik. Rosszfogu lovak számára is ajánlatos a »Masch« etetése.

A patakenőcs, a minőt hirdetésekben drága pénzért kínálnak megvételre, roppant egyszerű készítmény. Tekintettel arra, hogy házilag is előállítható, alant rövidesen ismertetni fogjuk. Készül 30 gr. faggyúból, 60 gr. nyers lanolinból, 10 gr. bórsavból és 10 gr. aszfaltlakkból. Ezeket együttesen feloldjuk, elegyítjük és az egészet megőrzés végett pléhdobozokba töltjük.

K. Zd.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokróczok, manilla aratógép kéveketőzők kartellen kívül.

Távirat: **NAGELA.** **NAGEL ADOLF,** Budapest, Arany János-utca 10. **Telefon: 35-92.**

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

TELEFON:
József 22-41.

Sertésenyésztők és sertéshizlalók !!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez

Vevők állandóan előjegyezve!

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

ny. r. sz. vedjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „**PATKÁNIN**”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

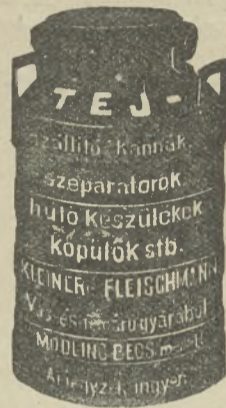
1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld **Reitter Oszkár** főkapitány **Patkánin** gyárának vezetőse Nagybecskereken.

szőlő trágyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**

Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K.** Utánvétellel küldve **3.65 K.**

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok

kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

„WALLACE” fejőgép

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.

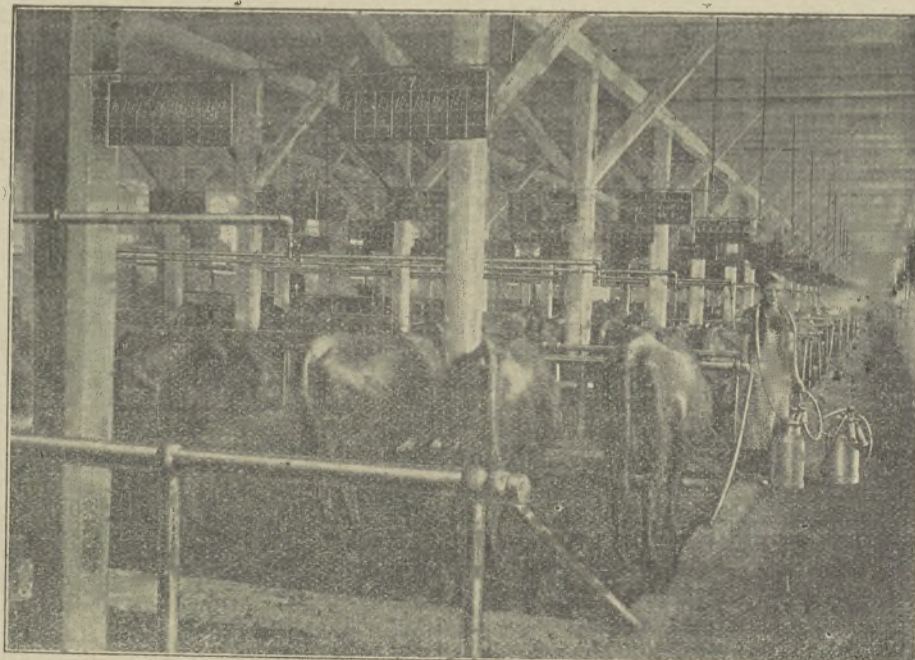
Legnagyobb kitüntetésekert nyert: **A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DIJ.**

**SPECZIALISTA
ÖNITATÓ-
KÉSZÜLÉKEKBEN.**

VIZVEZETÉKI BERENDEZÉSEK.

VILLANYVILÁGÍTÁSI BERENDEZÉSEK.

**BETONMUNKÁLATOK,
OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPÍTÉSE ÉLÉRE ÁLLITOTT
TÉGLÁKBÓL VASBETONBAN, 25 ÉVI GARANTIÁVAL.**

Minden szívóhüvelyre egy pulsator van alkalmazva, mely a szerint erősebben vagy gyengébben dolgozik, a mint a tehén könnyebben vagy nehezebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től 150-ig változhatik percenkint.

Üzemzavar teljesen kizárva. **Maximalis utótej 6 gramm.**

Az egyedüli fejőgép, melyről a német bírók **11 heti próba után** következőképp nyilatkoztak.

»Ennek dacára a vizsgálat befejeztekor is oly tisztán fejt ki a gép, mit kézfűjésnél csak a legritkább esetben lehet elérni.

»Nemcsak használható, hanem a kézfűjést teljesen pótolni hivatott, sőt némely esetben és némely feltételek mellett azt fölülmulja, miért is a legnagyobb kitüntetést érdemli, a mit a bírók megadni felhatalmaztatnak.

DREYSCHOCK SÁNDOR MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

TELEFON: 59-42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59-42.

csicsókát meg kell egyszer-kétszer kapálni, míg annyira nem terjeszkedik a növény, hogy teljesen zárt felületet alkot.

A folytatolagos trágyázást: kaint, 40%-os ká-lisó, szuperfoszfát vagy Thomassalak, kismennyiségű légenytrágya, istálló-, trágyalé-, árnyék-széktrágyát nagyon meghálálja a csicsóka.

Ezen növény szára száraz állapotban tüzelőanyag, míg zölden szecsikáza, mint takarmány is felhasználható, de kivált mint alom, megfelel. Csicsóka gumótermése 120—200 q, legelőnyösebb esetben 300—400 q hektáronként.

Mig a napraforgó tömeges termelése a vasutak anyagödreiből hivatva volna a kettősbirodalom hiányzó zsirszükségletét, olajtartalmával nagyrészt fedezni, — addig a rosszabb talajú gödröknek csicsókával eszközölt hasznosítása által nagy tömegű értékes takarmányra tehetnének szert.

Csicséri borsó (*Cicer arietinum*) diszlik sovány, száraz meszes talajon, nedvesség árt neki.

A **bab** vagy **paszuly** (*Phaseolus vulgaris*) különösen mint napraforgó- vagy burgonyaköztes növénye ajánlható s májusban ültetendő, mert a kései fagyok különben tönkreteszik.

A **lóbab** vagy **lóbabó** (*Vicia Faba*) nyirkos, meleg éghajlatban, de mély rétegű talajban diszlik. Száraz fekvésű vagy talajvízes terület ártalmára van. Hosszu tenyészideje miatt korán vetendő.

Mészartalmu agyag- vagy vályogtalajon legbiztosabb és nagyhozamu hüvelyes a lóbab. A lóbab a legbujább talajt is elbirja s a legerősebb istálló- stb. trágyázást is. Hektáronként 15—30 q szemet és 20—50 q szalmatermést ad.

A **mohar** (*Setaria germanica*) legjobban diszlik az agyagos homok- vagy homokos agyag-talajban és a homokos márgában. Szereti a meleg fekvést, nem igényes a talaj iránt sem a nedvességgel szemben, úgy hogy még a lazább könnyű talajon is kielégítő termést szolgáltat. Alsóausztria és Magyarország éghajlata megfelelő, azért is ezenkívül a monarchia többi tartományában is igen vetik. Megfelelő talajjal és fekvéssel bíró anyagödörökben a mohar hektáronként 60—80 q szénát, vagy 80—150 q zöld takarmányt ad, ha érni hagyjuk, 8—15 q magot ad.

Szántó- és rét-földszelvények, a vasutaknál többnyire keskeny, hosszukás szalagokat képeznek vagy kis, szabálytalan alakú térségeket, azért ezek házilag kezelése a vasutakra nézve nehézkesebb és legjobban, ha a személyzetnek adatik át használatra vagy pedig bérbe adják kisbirtokosoknak. Hol azonban kifizeti magát a házi kezelés, ott hasonló módon kell mivelnit, mint a mellette levő többi földeket és megfelelő növények termelésével a lehető legnagyobb hasznot előteremteni.

*

Ha elgondoljuk, hogy a vasuti töltések, anyagödörök és földszelvények sok ezer hektár területen igen kevés hasznot hajtának a jelenlegi kezelés mellett és részben parlagnak mondhatók, úgy ezeknek rendszeres mivelnése és trágyázása s megfelelő növényeknek termelése mellett mennyi élelmet, takarmányt vagy almot és egyéb szükségleti anyagot szolgáltatnának, akkor el kell ismernünk, hogy ezen területek racionális mezőgazdasági kezelése nemzetgazdasági szempontból óriási fontosságú a monarchiára nézve.

Termeljünk szántóföldön hüvelyeseket.

Irta: Legány Ödön.

III.

A bab termeléséről.

A hüvelyesek közül hazánkban a bab- vagy paszulyt szántóföldi termelését üzik még a

legkiterjedtebb mértékben főleg nyugati vármegyékben, ezek közül is első sorban Sopron vármegyében, nemkülönben az északi vármegyékben, különösen Sárosban.

Termelését kétféleképpen végzik, u. m. *tisztán* egymagában, vagy pedig *közöttek* termeléssel. Az említett babtermelő vidékeken is főleg kiscgazdák általában közöttek terményként termelik a babot, leggyakrabban magtengeri között, de burgonya és répa között is. Ez ellen — ha azt okkal-móddal végzik — nagyobb kifogást emelni nem lehet, igen gyakran két hibát követnek el a gazdák és pedig először is azt, hogy futóbabot természetnek a tengeri között, másodsor, hogy nem szántják fel ősszel a talajt. A futóbab a tengerre feljutva, annak csösképzését megátolja, azt megfojtja, a minek kárát a tengeri termésében fogjuk látni. A másik hibás eljárás a kiscgazdák körében egyes vidékeken, például Dunántul teljesen általános, hogy nevezetesen a tengeriföldet csak tavasszal szántják meg, ez határozottan elítélendő.

A bab ugyanis igen sok nedvességet fogyaszt, nagyon kiszáritja a talajt, tehát ennek az ősszel történő mély szántás elengedhetetlenül szükséges. Tetézik sokszor a bajt még azzal is, hogy nagyobb súlyt helyezve a bab hozamára, felváltva egy sor tengerit egy sor babot vetnek, sőt van rá eset, hogy 2—3 sor bab után egy sor tengeri következik. Így természetesen a talaj nedvességtartalma nagyon megfogyatkozik, azt nemcsak az éhletlenebb tengeri megérzi, de különösen az utána következő növény. Azért szárazságra hajló éghajlat alatt bab után őszi gabonát termelni veszélylyel jár. Ilyen vidéken a babsorok számát csökkenteni kell olyformán, hogy 2—3 sor tengeri után egy sor bab következék.

Közöttek termelés esetén még arra is ügyeljünk, hogy a tengeri- és babsorok tényleg válto-gassák egymást. Nem helyes az az eljárás, a melyet a Dunántul déli részén és a Bácskában is alkalmaznak, hogy a babot a tengeri sorközökön fészkelik el. Ebből nemcsak az a baj származik, hogy a bab a tengeri rovására fejlődik, hanem az is, hogy az ápolási munkát, a kapálást nehezen tudjuk megadni. Nagyban termelésnél határozottan ajánlatos a babnak egymagabani termelése.

Akár közöttek, akár tisztán egymagában termeljük a babot, szántóföldre csak a *gyalog-* vagy *bokorbab* alkalmas. Ezek közül is a fehér gömbölyded magvuak, mert ezek iránt mutatkozik a legnagyobb kereslet. Ma már jelentékeny babszármazásunk főleg Németország és Franciaország felé irányul, de tengeren túlra is jut, s még többet is tudnánk elhelyezni, ha nagyobb egyöntetűség volna a termelt bab fajtaváltozatában. Csakhogy — sajnos — nálunk ahány vidék, annyi babszéklet termelnek. Például Moson megyében és pedig Nezsider környékén egy fehér hosszukásszerű babot termelnek, melyet a kereskedők a bécsi piacon „nezsideri bab” néven árusítanak. Délibb megyékben már a gömbölyűbb alakú fehér babokkal találkozunk. Sáros megyében kénsárga vagy barnássárga babot termelnek, melyet a kereskedők »munkás bab«-nak vesznek meg a külföld számára. De még egy vidék keretén belül is többféle babot termelnek úgy, hogy a kereskedő nem képes egynemű babot összehozni nagyobb tömegű vagon vagy hajórakományra. Már pedig a bab termelésénél, tekintettel a kivitelre, a külföldi piac igényeit is figyelembe kell venni s ezen tekintetből csakis ajánlani lehet a gazdáknak, hogy lehetőleg fehér gömbölyded magvu babot termeljenek. Természetesen most a háborus időben ez a kérdés másodhelyre kerül. Most az a fő, hogy minél több kerüljön elvetésre. Egy másik kívánalom a fajtaváltozattal szemben az, hogy a termelendő bab ellentálló legyen a gombabetegségekkel szemben, mert vannak

egyes olyan változatok, a melyeket a »*folto*s betegség« igen megtámad, a melyek e miatt csak gyenge termést adnak. A magyarvári gazdasági akadémia kísérleti terén végrehajtott összehasonlító termelési kísérletei szerint fogékonyak mutatkoztak a folto betegséggel szemben: a korai szákanélküli fehér (blanc hatif sans parschemine), a fehér páratlan (blanc unique) és a fehér negyvenes (blanc quarantaine). Ellenben igen szépen fejlődtek: a czukorgyöngy, a javított leveletlen, az etampesi és a közönséges fehér magyar gömbölyűszemű bokorbab.

Magáról a bab szántóföldi termelésének végrehajtásáról a következőket közölhetem:

Klimával szemben már a bab igényesebb, mint a borsó vagy lencse, a mennyiben a hideg iránt érzékeny. Ezért csupán a melegebb éghajlat alá való. Hazánk enyhe fekvésű sík és dombvidékein jól érzi magát s szép terméssel fizet.

Talaj tekintetében túlnagy igényeket nem táplál. A jó termőerőben lévő magasabb fekvésű közép-kötött talajon érzi magát a legjobban, a mélyfekvésű nedves, hideg agyagtalaj, vagy a televénydus réti földek, valamint a száraz sovány homok a babtermelés céljára nem alkalmasak. Mindazonáltal a szárazságot jobban elviseli, mint a nedvességet.

Rendszerint két gabona között foglal helyet a vetésközben, de kiváló előveteménye a trágyázott kapásnövény is. Utónövénynek jobban felel meg a tavaszi gabona, mert a babnak előbb említett talajszáritó tulajdonsága az őszi gabona kikelését és fejlődését veszélyezteti.

Közöttek növényként termelve, talajmegmunkálása és trágyázása a főnövény — rendszerint tengeri — szerint igazodik. De az őszi mélyszántás sohasem hagyandó el, akár egymagában, akár közöttek növényként termeljük és gabonanövény után következtetjük, akkor talajmunkáját a tarlószántással kezdjük meg, azután őszi mély szántással folytatjuk. Kora tavasszal, a mikor az őszi mélyszántás annyira megszikkadt, hogy rá lehet járni, mélyen megboronálandó és vetés előtt extirpálandó vagy grubberolandó s csak ha szükséges, e helyett sekélyen megszántandó.

Trágyázás tekintetében megjegyzendő, hogy noha a bab aránylag igényes növény, mert kiélt sovány földön keveset terem, ennek dacára közvetlenül alája istállótrágyát nem adunk, mert akkor folyton virágzik és kevés hüvelyt köt. Sovány talajon legfeljebb mérsékelt istállótrágyázást végeztetünk, adván kat. holdankint 120—150 q istállótrágyát s ennek is hajtóhatását ellensúlyozzuk 150—175 kg. szuperfoszfátnak alkalmazásával. Ha az istállótrágyázást el nem kerülhetjük, akkor azt télen kell az őszi szántásra eltergetni s tavasszal a trágya alászántása előtt a szuperfoszfátot elszórni.

A szuperfoszfátossal szemben különben is hálás a bab, lazább talajon ezzel együtt alkalmazott 75 kg. 40%-os kálitrágyával szemben is.

A bab vetésével nem szabad sietni, mert érzékenysége fogva a legkisebb dér is tönkre teheti. Vetéséhez tehát csak akkor kezdhetünk, ha az utófagyoktól nem kell tartanunk. Ez rendszerint április végén, május elején lehetséges. Közöttek termelés esetén és kicsiben a vetést kapa után végezhetjük 60—75 cm. sortávolságra vetvén a közepes érésű tengerit és 40—45 cm. re a babot. Nagyobb arányú közöttek termelés esetén könnyen alkalmazhatjuk a sorban vetést is, csak a vetőgép magládját kell választódeszkák segítségével szakaszokra felosztani úgy, hogy azokba felváltva babot és tengerit helyezhesünk el.

Tiszta vetés esetén a babsorok egymástól távolsága attól függ, hogy milyen babszéklet termelünk és attól, hogy kézi vagy fogatos erővel fogjuk azt megkapálni. A korán érő kisebb lombozatu babszéklet sűrűbb sorokban vethető. Hasonlóképpen, ha kézikapával óhajtjuk megmunkálni

A
„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezőkhöz utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartalékotkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

kálni. Ennek megfelelően a sortávolság 30—45 cm. lehet.

A vetőmagszükséglet a mag nagyságától, a sortávolságtól és a vetés módjától függ. 45 cm-es soros vetésnél 90—130 liter, fészekbe vetésnél 60—90 liter, közöttes termelésnél 40—75 liter lesz a magszükséglet kat. holdankint. A vetés mélysége nagyobb szeműeknél 5—7 cm., kisebb szeműeknél 4—6 cm. legyen.

Elvetés után, ha a talaj megcserepedett, akkor a kérget boronával vagy más alkalmas eszközzel meg kell törni, mert a bab csirája annyira gyenge, hogy a cserepet áttörni képtelen.

Kikelés után a talaj állapota és a fejlődés szerint a babot 2—3-szor megkapáljuk, hogy a talaj állandóan porhanyós maradjon, hogy a gyom el ne szaporodjon. A kapálást kézi vagy Planet Juniorral vagy lókapákkal végezzük. Az első kapálást akkor végezzük, ha a növények 10—15 cm. magasak, a másodikat virágzás előtt, a harmadikat virágzás után. A babot nem kell feltöltögetni, mert akkor még több hüvely érintkezik a talajjal és sok lesz az elomlás.

A bab a fajta és időjárás szerint augusztus—szeptemberben érik be. Az érés egyenetlenül történik, tehát az összes hüvelyek érését be nem várhatjuk, mert akkor sok lesz a kipergés. Leghelyesebben cselekszünk, ha aratásához akkor fogunk hozzá, a mikor már a hüvelyek nagyobb része megsárgult, beérett, de azért azok még szívósak. Ekkor reggeli harmatnál kinyüvetjük s ha esőtől nem kell félnünk, másnap petrencékbe rakjuk össze. Így egynéhány napig utóérni hagyjuk, melynek megtörténtével ponyvával letakart szekéren a cséplés helyéhez hordatjuk.

A bab cséplése történhet kézzel, sulykokkal vagy csépekkel avagy cséplőgéppel. Ebben az esetben ügyelni kell arra, hogy a cséplőgép a babot össze ne törje, hejét meg ne repeszze, mert ezzel értéke nagyban csökken. Ezt kikérelendő, a cséplőgép kosarát tágra állítjuk és legfeljebb 4 verőléczet hagyunk a dobon, azt is bórrel bepólyázzuk, a gépet mérsékelt gyorsasággal járattuk s egyenletesen etetjük.

Csökkenti a bab értékét az is, ha a magvak közé földrészecskék kerülnek, a mi a bab nyüvetésekor különösen kötöttebb talajon könnyen megesik. Ilyen aratási eljárással a bab gyökereihez sok föld tapad, csépléssel az a mag közé kerül. Kikerülni ezt csak sarlóval, kaszával avagy aratógéppel történő aratással lehet. Sarlóval is lehet vágni a babot, természetesen így szaporátlanabb s költségesebb lesz az aratás. De kaszával és aratógéppel aratni bajos, mert a szántóföldi termelésre alkalmas baboknál a hüvelyek nagyon alacsonyban fejlődnek s ezekben a kasza vagy aratógép nagy kárt tehet. Magasabb hüvelyállásnál is csak harmattal lehet a babot kaszálatni vagy géppel vágatni, a mikor még nem nagyon érett a mag.

A kicséplést babot mindjárt a cséplőgépnél szelelő rostán megtisztítjuk, ügyelvén arra, hogy féldarabok ne kerüljenek a magtárba.

Értékesítése legcélszerűbben október—november havában történik. Több vagon mennyiségű babot a fogyasztási szövetkezetek és a katonai raktárak is szívesen s jó áron vásárolnak.

Kedvező időjárás esetén közöttek termelésnél 3—8 métermázsa báb és 6—15 métermázsa szemes tengerire számíthatunk.

A babban betegség vagy állati ellenség csak kivételesen okoz nagyobb kárt, a mit kevés kulturnővényről mondhatunk. Még leginkább a *foltos betegség* tehet benne kárt, a mi ellen sikerrel védekezhetünk, ha egészséges vetőmagot használunk és ellentálló babfajtákat termelünk.

Czélyszerű oltóviasz-fazék.

Irta: Balogh Bálint.

Ha valaki akár kedvtelésből, akár hivatásból gyakorolja a gyümölcsfa nemesítést, mindig sok baja van az oltóviasszal. A tömeges munkát végző szakemberek ajkáról hangzik el e részben a legtöbb panasz. A hidegen folyó oltóviasz rendszerint rosszul tapad, s ha megragad is, több jut belőle a kézre mint a fára. Legtöbb hidegen folyó oltóviaszt ugyanis csak kézzel lehet becsületesen rá kenni az oltványra. Ez a nagy hátránya készíti a kertészeket a melegen folyó oltóviasz használatára, mely nemcsak hogy sokkal gazdaságosabb, de föltétlenül jobb

is. Igazán szép és tökéletes munkát csakis melegen folyó oltóviasszal lehet elérni. Csak hogy ezt meg állandóan melegíteni kell, s bizonybizonny nem egyszer megég a viasz, akár az e célra készült kis tábori kályhán melegítsük is, akár 2—3 drb téglából rögtönzött tüzhelyen.

Ez a kellemetlen állapot ösztönzött engem egy új oltóviasz melegítő fazék megszerkesztésére, s mondhatom, hogy az minden tekintetben fényesen be is vált. A 23-ik ábra világosan megmutatja a szerkezetét, s néhány koronáért bármely falusi bádogos megcsinálja.

Két egymásba menő bádogfazékból áll az egész, a belsőnek az álmérője azonban 5 cm.-el, a magassága 2½ cm.-el kisebb, s a belső edényen fölül egy akkora karima van, hogy a nagyobb edénybe sülyesztve nemcsak bele nem esik, de azt légmentesen el is zárja. Természetesen köröskörül és alól mindenütt 2½ cm. hézag van a két fazék között. A kisebb edénybe jön oltóviasz, a nagyobbba pedig annyi víz, hogy a kisebb fazék behelyezése után se folyon az ki. Így felszerelve melegítjük a viaszt. Teljesen ki van zárva, hogy az ily módon megégessen, mert nem éri közvetlenül a tűz, hanem 2½ cm. vizréteg adja a szükséges meleget.

Tekintve, hogy az oltóviasz kb. 40 C° nál már folyékony s a forró víz 100°, a nyert hő teljesen elegendő a viasz tökéletes felolvasztására.

23-ik ábra. Czélyszerű oltóviasszfűző-fazék.

Rendkívül nagy előny az, hogy a forró vízzel körülvett edényben az oltóviasz igen soká hül ki, s a külhőmérséklet szerint ¾—1 óráig, sőt tovább is folyékony marad. A kertész tehát maga mellé állíthatja a fazekat s azonnal keneheti is az oltványokat, ez pedig nagy előny, mert a friss vágások egy perczig sincsenek kitéve a nap szárító hatásának, s ez a megeredési százalékot nagyon is jótékonyan befolyásolja.

Nagyobb üzemeknél czélyszerű két ilyen fazekat alkalmazni. Mig az egyik szolgálatban van, addig a másikat lehet melegíteni a konyhán, vagy más alkalmas helyen.

A bemutatott egyszerű eszköz annyira kiállotta a tűzpróbát a gyakorlatban, hogy azt egészen nyugodt lelkiismerettel merem a kertészkedő gazdák figyelmébe ajánlani.

Magyarország Közgazdasága. Katona Béla pénzügyi és közgazdasági évkönyve 1914. évről. Bizonyára némi meglepetést fog kelteni, hogy Katona Béla a háborus viszonyok dacára is megírta pénzügyi és közgazdasági évkönyvét, mely nemcsak hű tükre az előző év eseményeinek, hanem igen gyakran irányt mutató kritikája is. Természetes, hogy ezuttal lényegesen nagyobb nehézségekkel kellett meg-

küzdenie, mert a rendkívül szétágazó anyag összefoglalása, a felszínre került kérdések bonyolultsága s főképpen az a körülmény, hogy a termelési, valamint értékesítési viszonyok szinte alig felismerhető elváltozásokon mentek keresztül, bizonyára lényeges akadályai voltak az adatok megszerzésének és rendszeres beállításának. Már felületesebb áttekintés után is meg lehet azonban állapítani, hogy Katona biztos kézzel hidalta át e nehézségeket, mert könyvének világos beosztása és a rendkívül nagytömegű adat logikus csoportosítása egyszerre lehetővé teszi a könnyű és teljes tájékozódást.

A külsőségekben, az előző évekhez képest, csupán annyi eltérés állapítható meg, hogy amibár a könyv csak egy új fejezettel bővült, terjedelme teljes öt ivvel nagyobb, mint a múlt évben volt. A bevezető általános részben ezuttal is azok a nagy és irányadó szempontok vannak előtérbe állítva, a melyek a lefolyt év eseményeiből s így természetesen a háboru tanulságaiból voltak levonhatók. Feltűnő itt, az entente államok a Németország államszervezetének szembeállítására, a miből szerző azt a következtetést vonja le, hogy az államhatalom lényeges kiterjesztésére kell elkészülnie. Ugyancsak ebben a részben vannak összefoglalva történelmi sorrendben a háboru megelőző események s továbbá azon főszempontok, a melyek pénzügyi, mezőgazdasági, ipari, valamint külkereskedelmi viszonyaik alakulása és a háboru sikeres folytatása tekintetében felmerültek. E fejezetnek valóságos szenzációja egy kis táblázat, mely részvényvállalataink összesített teke-mozgalmát mutatja az utolsó négy évben. Ebből kitűnik, hogy 1911-ben körülbelül 560 millió koronát fektettek új részvényekbe, a mely fokozatosan csökkent annyira, hogy ez az összeg a lefolyt évben már alig 60 millió koronára hanyatlott. Ezzel fordított arányban volt a beállott tőkevesztés, mert ez a fentebbi időköz alatt 66 millió koronáról 107 millió koronára emelkedett. Ebből is kitűnik, hogy az utóbbi évek nagyarányu gazdasági depressziója, tulajdonképpen a háboru előrevetett árnyéka volt.

A könyv 14 fejezetre van felosztva, melyek-n krészletes ismertetését kizárja az a körülmény, hogy majdnem minden sor egy-egy történeti vagy számszerű adatot világít meg. Így csak általánosságban jelezzük, hogy az első fejezet az állam gazdasági védőintézkedéseit s ezek között különösen a moratoriumrendeleteket ismerteti részletesen. Szerző ezután a nemzetközi vonatkozásu ügyekre tér át, a hol a külföldi moratoriumokat és felmerült intézkedéseket, valamint rendszabályokat, a nemzetközi áruforgalom alakulását s közzgazdasági szervezetek munkáját ismerteti. Igen érdekes itt az a tömör fejtegetés, mely az aranyak a pénzgazdaságban elfoglalt szerepére vonatkozik s továbbá annak leszögezése, hogy az oroszok az Aldunán egyenesen Románia életerét akarják átvágni, midőn a Duna-torkolat Kilia ágát egész Ismailig tengerhajózási uttá akarják átalakítani. Néhány igen erőteljes vonással van ezután megrajzolva Ausztriához és Németországhoz viszonyunk, mely-lyel kapcsolatban Katona nyíltan mutat azon körülményekre, melyek surlódást idéztek elő. Helytelennek mondja azt a felfogást, mintha Magyarország túlsúlyra törekednék Ausztriával szemben, holott csupán arról van szó, hogy a paritás tényleg biztosíttassék.

Az érdekes és tanulságos adatok egész sorzata van ugy ezekben, mint a többi fejezetben is feldolgozva. Így a külkereskedelmi viszonyok keretében a vámpolitikai előmunkálatok, az új szerződések és egyezmények, valamint a háboru folytán keletkezett új helyzet és kormányintézkedések felsorolása, főleg pedig külkereskedelmünk alakulása a háborus hónapok alatt. A következő fejezet az állami pénzügyek állását és fejlődését számszerű adatokkal világítja meg s részletesen ismerteti az adókedvezmények, valamint a Hadikölcsönpénztár tekintetében felmerült cselekményeket. E fejezetből kiragadjuk azt az adatot, hogy államadósságunk a lefolyt év végéig 75 milliárdra emelkedett.

A következő három fejezet a figyelemreméltó és tájékoztató adatok nagy tömegét öntik az olvasó elé s megvilágításuk olyan egyszerű, hogy nemcsak szakemberek, hanem a laikus közönség is tiszta képet nyer a jegybankok üzletmenetéről, az aranykérdésről, a kamatlábak változásáról, az áru- és értéktőzsdék üzleti eredményeiről, a tőzsdének a háboruval kapcsolatos rendelkezéseiről és az értékpapírok, valamint

árak leszámloló árfolyamairól, a részvények havonkénti árfolyamváltozásairól s továbbá a biztosítási ügyek alakulásáról s a biztosításnak hazánkban történt fejlődéséről.

Katona évkönyvének azonban valósággal gerince az az öt fejezet, mely a pénz- és hitelügyi, ipari, belkereskedelmi és közlekedésügyi eseményeket, e gazdasági ágazatoknak hazánkban való állását és fejlődését, valamint a háborúnak rájuk gyakorolt hatását öleli fel. A pénzügyi részben persze legérdekesebb a háboru által előidézett helyzet változása, valamint a takarékbetétek és váltótárczák alakulásának számadatokkal kísért megvilágítása. A pénzügyi helyzetét egyébként azzal jellemzi Katona, hogy a moratórium megkövesítette a háboru kitörésének pillanatában fennállott helyzetet. Foglalkozik itt továbbá a fővárosi, valamint vidéki pénzügyi helyzetével s tökemozgalmainak számszerű ismertetésével, ugyancsak a részvényárfolyamok alakulásával.

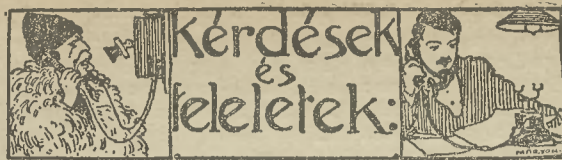
Az ipari részben ugyancsak a háborus vonatkozások kötik le a figyelmet, annál inkább, mert itt körülbelül 35—40 iparág helyzetét világítja meg nemcsak a termelés, hanem a belső fogyasztás és a külkereskedelmi forgalom alakulása szempontjából is. Ebben a fejezetben ismerteti még az ipari szövetkezetek és az iparoktatás fejlődését, a lefolyt évben előfordult tökemozgalmakat, valamint az ipari részvénytársaságok részvényeinek árfolyamalakulását és osztalékait az utóbbi évek alatt. E fejezettel méltán versenyez a belkereskedelemtől szóló rész, hol a kereskedelmi tevékenység fontosságának kidomborítása mellett a gabona, liszt, hüvelyes, baromfi, vad, állati termékek és általán élelmiszerek; továbbá vágóállatok, zsiradékfélék, gyapju-, bor-, fa-, gép-, vas- és fémkereskedelem árucikkeinek áralakulásáról és üzleti viszonyairól vannak részletes számadatok és fejtegetések. Becses része még e fejezetnek az a táblázat, mely a lefolyt évben elrendelt és megszüntetett csődöket, valamint a bejelentett fizetéseptelenségeket mutatja ki szakmák és összegek szerint a fővárosban és a vidéken. A mezőgazdaságról szóló fejezet a többtermelés jelentőségéből indul ki, ismerteti a lábon álló, valamint a jövő évi termés biztosítása érdekében tett intézkedéseket, továbbá az állattenyésztés, a tejszövetkezetek, méhészet, szőlő- és bortermelésünk, erdőgazdaságunk és szakoktatásunk állását, valamint fejlődését.

Aránylag röviden tárgyalja le ezen fejezetet, alig foglalkozván 24 oldalon át hazánk közgazdaságának legfontosabb és igazán számottevő ágával: a mezőgazdasággal, de ezt ne rójuk fel bűnül a szerzőnek, mert hisz 1914. évben egy tekintélyes művében, melynek nagy becsét elismerjük »Az Altöld gazdasági jövője« oly kimerítően foglalkozik hazánk részének mezőgazdaságával, hogy igazán nem kívánhatunk ezuttal többet tőle. Sőt ha többet adott volna most, ezt csakis az előbbi művében foglaltak megismétlésével tehetné volna.

Katona ugyan nem vérbeli mezőgazda, de nagytudományu széles látóköre a mezőgazdasági kérdésekben is többnyire mindig megtalálja az utat a helyes megoldásra s ha van is néhol némi kis eltérés a lelkes agrárius és szerző véleménye között, mégis általában elismeréssel adózik mindenki e könyv jeles írójának.

Nagy részletességgel ismerteti Katona közlekedési viszonyainkat, még pedig a vasutak, a közutak, a belvízi- és a tengerhajózás, ugyancsak a posta és távirda helyzetének és fejlődésének megvilágításával. A könyv utolsó fejezete a szociális ügyekről szól s ennek keretében nagy gondal részletezi azon tüneteket, melyek társadalmunkban a háboru hatásaként jelentkeztek.

Egészben véve megállapítható, hogy Katona Béla évkönyvének adatai és ezekből levont következtetései a legteljesebb megnyugvás felkeltésére alkalmasak, mert élesen tükröződik munkájából gazdasági erőink nagyszerű megduzzadása és akcióképessége, de egyúttal a szilárd reménység, hogy ingadozás nélkül fogjuk megállni helyünket a háboru lezajlása után is. Megemlítjük, hogy a könyv 336 oldalon Benkő Gyula udvari könyvkereskedő kiadásában jelent meg s öt koronáért minden könyvkereskedésben kapható.

Kérdés. Csonthéjas gyümölcsfák megfiatalítása.

Érdeklődéssel olvastam e b. lapokban Balogh Bálint és Ferenczy Endre válaszát, hogy a csonthéjas gyümölcsfákat is meglehet nyáron metszeni. Ezek a feleletek azt az eszmét adták nekem, vajjon elvénült kajszinbaraczk és szilvafáimat megfiatalíthatnám-e az általánosan gyakorolt módszer szerint, t. i. július végén történő erős visszavágással? K. S.

Kérdés. Patkányirtószér.

A gazdasági melléképületekben veszedelmes módon szaporodtak el a patkányok. Miképpen írhatnám ki őket otthon is elkészíthető szerrel? N. G. I.

Felelet. A marokrakó-aratógép használhatósága című kérdésre.

Váltott lovakkal, álló gabonában, forszírozott munkával, jó marokrakó-aratógép egy hosszú munkanap alatt 10 kat. holdat le tud aratni. Ez azonban igen kivételes, kedvező eset. Rendes körülmények között, mikor félóránként olajozunk és minden két órában a gépet átvizsgáljuk, két könnyebb lóval 6—7 kat. holdnál többet naponta le nem arathatunk.

Marokrakó-aratógéppel a gabonán kívül a keményebb száru, ritkább növési takarmányövények: repce, luczerna, esparzette stb. is jól vágathatók, ha nem tulságosan nedvesek, harmatosak. Fűkaszáásra azonban már nem ajánlhatók. Az utóbbi célra, ha a kaszálandó terület elég nagy, legajánlatosabb külön fűkaszálót beszerezni. Egészen kis gazdaságok részére azonban gazdaságosabban dolgozik az olyan fűkaszálógép, mely marokrakóvá is átalakítható, mert ez jobban kifizeti magát, feltéve, hogy a levágandó füves terület a gabonával bevetetthez arányitva, elegendő nagy. E fűkaszálógépekre ugyanis marokrakókészüléket lehet szerelni.

A marokrakó-aratógép normális ára a háboru előtt 560—650 korona volt. Jelenleg a nagy kereslet miatt árak tetemesen emelkedik. Használt és újból javított, átfestett gépeket olcsóbban is lehet kapni, de ebben rendszeren nincsen köszönet, mert az ilyen gép mihamar tönkremegy és használhatóságának rövid ideje alatt is minduntalan javításra szorul. Nagyobb géphez alkalmas kétkerekű rudhordó taliga normális ára 40 korona, kisebb gép részére készült egykerekű pedig kb. 30—35 korona. Rudhordó taliga azért szükséges, hogy a vonóállatot a vonórúd sulyából származó nyomástól, valamint a rud által okozott ütésektől és rázástól megkíméltesenek és a munkát tovább bírják. Különösen akkor van rá szükség, ha nem dolgozunk váltott lovakkal.

Ha marokrakóvá átalakítható fűkaszálót szerzünk be, akkor ehhez kétféle késpengesor kell: a fű és puha takarmány vágásához sima élű, gabonaaratáshoz reczés élű. A reczés élű kést igen ritkán kell köszörölni, a sima élű gyakrabban, 3—4 óránként. Az ilyen egyesített fűkaszáló-marokrakó-aratógépek vágókészüléke kétféle sebességre állítható be: ha fűvet használunk, akkor a nagyobbik áttétellel gyorsabban járattjuk, gabonaaratásnál pedig a kisebb, lassabban mozgó áttételt kapcsoljuk be. Ajánlatos 1—1 tartalékpengesor, valamint egyes késpengéket, hozzávaló szegecsek és késvédőujjakat is beszerezni. A köszörüléshez külön e célra szolgáló késköszörülő beszerzése szükséges, mert ezzel a köszörülés jól és a mi a legfontosabb: gyorsan elvégezhető (ára kb. 30 korona). Gondoskodni kell továbbá a legszükségesebb szerszámokról (csavarkulcs, fogók, hidegvágó, kalapács, reszelők stb.) is, hogy azok mindig kéznél legyenek.

A marokrakó-aratógépek 5—6—10 holdas táblákon is használhatók. Fűkaszálásnál a táblát előzetesen körülkaszálni nem okvetlenül szükséges, gabonaaratásnál azonban igen, mert különben a gép az első sor gabonát letiporná. Ha a tábla hossza és szélessége között nincs nagy különbség, akkor legcélszerűbb a körülkaszálas. Keskeny és hosszú táblánál azonban a körülkaszálas helyett megfelelőbb lesz közepen egy (esetleg egymással párhuzamosan több helyen is) olyan széles sávot hosszirányban kézi

kaszával levágni, melyen az állatok legelőszőr végig mehetnek. Ilyenkor a tábla végén a géppel mindig meg kell fordulnunk. A kenőanyag napi költsége normális körülmények között egy korona. Miután az olajárak jelenleg emelkedtek, a költség az emelkedés arányában természetesen nagyobb lesz. Kenőanyagának csak jó minőségű, ásványi eredetű gépkénolajat használjunk.

Az aratógép kezeléséhez külön gépész nem feltétlenül szükséges, de ha a géppel sok gazda fog dolgozni, akkor ajánlatos lesz, ha a szövetkezet egy ügyes, értelmes és lelkiismeretes egyént kitanít a gép kezelésére és gondozására, mert ha a gép mindig más és más kézben dolgozik, igen valószínű, hogy az csakhamar tönkre fog menni és a felelősséget senki sem fogja vállalni. Ebben a dologban különben tanácsot adni nehéz, mert minden a gépet használó egyének értelmességén és jóakarátán mulik.

A kölcsöndij felszámításánál a következők lehetnek irányadók: Ha a gépvezetőt és a lovakat a szövetkezet adja, akkor célszerűbb lesz a kölcsöndiját a munkanapok után számítani. A holdankénti díjszámítás nem volna előnyös egyrészt, mert a területek nagyságának megállapítása sokszor földmérési munkákkal jár és vitákra adhat alkalmat, másrészt, mert akkor az egyes gazdák a munkát valószínűleg kevésbé siettetnék, a mi viszont az összerdekeltség és a gép munkaidejének kihasználása szempontjából volna káros. Ha azonban a gazdák maguk ülnek a gépen, akkor a holdankénti bérfelszámítást ajánljuk, mert ha ebben az esetben is munkanapok szerint számítanak a díjakat, akkor az ellenkező végtel állna elő és a munka tulságos siettetésének feltétlenül a gép adná meg az árát.

A napi önköltség és a bér megállapítására a következő adatok lehetnek irányadók: amortizáció, karbantartás és tőkekamat 20%, foglalkozási költség 6—8 K, gépvezető napibére 2—3 K, kenőolaj, köszörülés és kisebb költségek 1—1.20 K. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a költségek csak a kaszálas és aratási munkanapokra oszthatók el. Kaszálasra 20—30 napot, aratásra 20 napot vehetünk fel. Vladár Endre.

A m. kir. minisztériumnak 1488—1915. M. E. számú rendelete,

a rézgálicz legmagasabb árának megállapítása és a rézgáliczkészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában.

A m. kir. minisztérium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914: L. törvénycikk 1—3. §-ai alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1915. évi április hó 29-ik napja után eladott rézgáliczért követelhető legmagasabb ár kilogrammonként 1 K 80 fillérben állapítatik meg.

A rézgálicznak ezen legmagasabb árában, ha helyben vasut- vagy hajóállomás, vagy postahivatal van, a vasut-(hajó-) állomásra, illetőleg postára való szállítás és feladás költsége és ha a rézgálicz eredeti gyári csomagolásban (hordóban) szállítatik, a csomagolás (hordó) ára is benne foglaltatik.

Ha a rézgálicz nem eredeti csomagolásban, hanem kisebb mennyiségekre felosztva szállítatik a vevőnek, akkor a csomagoláshoz használt anyagok (u. m. zsákok, ládák, dobozok stb.) tényleges beszerzési ára s ezenfelül kilogrammonként még legfeljebb 4 (négy) fillér csomagolási költség a tiszta sulyu rézgálicz árán felül felszámítható.

2. §.

A földmivelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a rézgálicz előállításával, vagy forgalombahozatalával foglalkozó egyének és cégek rézgáliczkészleteit az 1914: L. t.-cz. 3. §-a alapján a jelen rendelet 1. §-ában megállapított legmagasabb áron gazdasági célra igénybe vehesse és az általa meghatározandó áron a gazdaközönség rendelkezésére bocsássa.

Ez az igénybevétele nem terjedhet ki arra a rézgáliczra, melyet a gazda saját gazdaságában a peronoszpora viticola vagy más növénygombabetegség ellen való védekezésre való felhasználás végett bezárólag 1915. évi április hó 29-ig már megvett, még abban az esetben sem, ha a megvett rézgálicz még az eladónál van is.

Az igénybevételenél követendő eljárás tekintetében a földmivelésügyi miniszter intézkedik.

3. §.

Arra a rézgáliczra, amelyet 1915. évi április hó 29-ike után külföldről fognak behozni, vagy belső földön fognak előállítani, az 1. és 2. § rendelkezései nem terjednek ki. E mentesség feltételeinek igazolását a földmivelésügyi miniszter szabályozhatja.

4. §.

Aki rézgáliczot az 1. §-ban megszabott legmagasabb árán drágábban árusít — a mennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországok területén e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére; Horvát-Szlavonországokban azonban a rézgáliczkészletek igénybevétele céljából szükséges intézkedéseket a bán teszi meg.

Budapest, 1915 április hó 29-ik napján.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. földmivelésügyi miniszternek 48 055—1915. számú

rendelete,

a rézgáliczkészleteknek gazdasági célra való igénybevétele tárgyában.

A m. kir. minisztérium f. évi április hó 29-én 1488—1915. M. E. szám alatt kelt rendeletében nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeltem:

1. §.

Mindazon rézgáliczkészleteket, a melyek a jelen rendelet életbelépésének napján az előállításukkal, forgalombahozatalukkal vagy szállítványozásukkal foglalkozó egyének és cégek tulajdonában vagy birtokában (kezelésében vagy őrzetében akár saját, akár idegen helyiségekben) vannak és bezárólag 1915. évi április hó 29-éig gazdáknak még nem adtak el, az 1914. évi L. t.-cz. 3. §-a és a m. kir. minisztériumnak 1915. évi április hó 29-én 1488—1915. M. E. szám alatt kelt rendelete alapján, az idézett rendelet 1. §-ában megállapított legmagasabb áron, vagyis kilogrammonként 1 korona 80 fillérért a jelen rendelet értelmében gazdasági célra igénybevételeknek jelentem ki.

Ez az igénybevétel kiterjed az előbbi bekezdésben említett egyének és cégek birtokában (kezelésében vagy őrzetében) levő azokra a rézgáliczkészletekre is, a melyeket nem közvetlenül gazdáknak, hanem viszontelárúsítóknak adtak el, ellenben nem terjed ki arra a rézgáliczra, a melyet a gazdák saját szükségükre, a peronospora viticola vagy más növényi gombabetegség elleni védekezésre való felhasználás végett, a fentemlített időpontig már megvettek, még ha a megvett rézgálicz az eladónál van is.

A rézgáliczra a jelen § első bekezdésében említett árában, ha helyben vasut- vagy hajóállomás, vagy postahivatal van, a m. kir. minisztériumnak 1488—1915. M. E. sz. rendelet értelmében, a vasut- (hajó-) állomásra, illetőleg a postára való szállítás és feladás költsége és ha a rézgálicz eredeti gyári csomagolásban (hordóban) szállítatik, a csomagolás (hordó) ára is benne foglaltatik. Ha ellenben a rézgálicz nem eredeti csomagolásban, hanem kisebb mennyiségekre felosztva szállítatik a vevőnek, akkor a csomagoláshoz használt anyagok (u. m. zsákok, ládák, dobozok stb.) tényleges beszerzési ára és ezenfelül kilogrammonként legfeljebb 4 (négy) fillér csomagolási költség a tiszta sulyu rézgálicz árán felül felszámítható.

2. §.

Mindazok, a kiknek tulajdonában vagy birtokában az 1. § szerinti igénybevétel alá eső rézgálicz van, kötelesek az igénybevett rézgálicz pontos mennyiségét, valamint azt, hogy a rézgálicz hol van elhelyezve (vármegye, község, utca, házszám), legkésőbb folyó évi május hó 5-ig vármegyékben az alispánnál, Budapest székesfővárosban, Fiume városában és kerületében, valamint egyéb törvényhatósági joggal felruházott városokban pedig a polgármesternél írásban bejelenteni. A mennyiben a bejelentés postán történik, azt legkésőbb f. évi május hó 5-én postára kell adni.

3. §.

Akár megtörtént a 2. §-ban elrendelt bejelentés, akár nem, felhívásomra vagy meghatalmazottamnak, vagy a közigazgatási hatóságnak felszólítására mindenki köteles úgy a saját tulajdonát képező, valamint a bármi czímen birtokában (kezelésében, őrzetében) levő rézgáliczkészletet — ideértve a már eladott, de még el nem szállított rézgáliczot is — feltárni, az általa előállított vagy forgalomba hozott rézgálicz mennyiségére, felhasználására, eladására s általában hovatfordítására vonatkozó felvilágosításokat és pedig az 1058—1915. M. E. számú rendelettel elrendelt bejelentést megelőző időre is, megadni s az ezek igazolására szükséges könyveket és iratokat is felmutatni.

4. §.

Az 1. § szerinti igénybevett készleteket birtokosuk — engedélyem nélkül — el nem idegenítheti, fel nem dolgozhatja és azokkal más módon sem rendelkezhetik, hanem köteles azokat 1915. évi június hó 15-ik napjáig saját kárára és veszélyére minden díj felszámítása nélkül őrizetbe tartani, illetőleg ezen határidőn belül erre vonatkozó ren-

delkezésemhez képest s az általam vagy meghatalmazottam által megjelölendő napon az átvételre jogosítottnak kiszolgáltatni, vagy pedig a megadandó címre vasuttra (hajóra) vagy postára adni. Ezen hat heti határidő alatt az összes igénybevett rézgálicz át fog vétetni.

5. §.

Az igénybevett rézgálicz ára és az 1. § szerint esetleg felszámítható csomagolási költség, a mennyiben előre le nem fizetteték, vasuton, hajón vagy postán való szállítás esetén utánvétel útján szedendő be a címzettől, ha pedig az átvétel helyben az eladónál történik, az átvétel alkalmával fizetendő meg.

6. §.

Az 1—5. §-okban foglalt rendelkezések csakis magára rézgáliczra (vagy a mint ezt még nevezni szokták: kékgáliczra, kékkőre, rézszulfátra, rézvitrólóra) vonatkoznak és nem terjednek ki a m. kir. minisztérium 1915. évi március hó 25-iki napján 1058—M. E. szám alatt kiadott rendeletének 1. §-ában felsorolt egyéb peronospora viticola elleni védekező szerekre.

7. §.

Az a rézgálicz, a melyet ezen rendelet életbelépése után fognak e rendelet hatályának területére külföldről behozni, vagy a belföldön előállítani, nem esik az 1. §-ban meghatározott igénybevétel alá, ha a rézgálicz behozatalát annak megérkezése után azonnal, a belföldi rézgálicz előállítását pedig kéthetenként, a mennyiségnek és a rézgálicz elhelyezésének pontos feltüntetésével s az idevonatkozó igazoló okmányok (szállítólevél stb.) bemutatása mellett hozzám bejelentik. Ha az ilyen rézgáliczra az 1. §-on alapuló igénybevétel alól való mentességét az is megzerezni kívánja, a kinek a külföldről ezentul behozott vagy a belföldön ezentul előállított rézgáliczot eladták, ennek a vételt, az eladó megnevezésével és a vételt igazoló okmányok bemutatásával, a rézgálicz elhelyezésének pontos feltüntetésével hozzám haladéktalanul be kell jelentenie.

8. §.

A ki az igénybevett rézgáliczkészletet vagy annak egy részét ezen rendelet ellenére elidegeníti vagy feldolgozza, vagy pedig azzal ezen rendelet ellenére más módon rendelkezik, ugyancsak az is, a ki az igénybevett rézgáliczkészletet a 2. § rendelkezésének megfelelőleg be nem jelenti, továbbá, a ki rézgáliczkészletét, a jelen rendelet ellenére, fel nem tárja, elrejt, vagy eltitkolja vagy a hatóságnak valótlan adatot jelent be, — a mennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Budapest, 1915. évi április hó 29-ik napján.

Baró Gullany Imre s. k.
m. kir. földmivelésügyi miniszter.

A szőlő megvédése a korai fagyoktól. Sur-Saluces gróf a francia szőlősgazdák országos egyesülete hivatalos lapjában röviden vázolja a Franciaországban Sauternes borvidékén 1913-ban szervezett sikeres védekezést a tavaszi fagyok ellen. A községek határát megvédendő kisebb részekre osztották s mindegyik rész felügyelőjének egy pagoszkópot (fagyásjelzőkészülék), egy elektromos jelző hőmérőt és egy mozsarat (jelzőágyut) bocsátottak rendelkezésére. A szőlőkben 10—30 m. távolságra nagy rózsemáglyákat állítottak föl (fenyőhajtásokból, trágyából, gyomokból), másrészt kerekre szerelt 80 literes üstöket használtak, mozgó füstgerjesztőkészülékek gyanánt, ezeket félig megtöltötték (40 liter) kőszénkátránnyal. Minden mozgó füstgerjesztő működési köre öt hektárt tett ki.

Ha már most a pagoszkóp a kritikus pontot jelezte, akkor azt a védekezés felügyelője egy ágyulövessel s a 0°-u hőmérséklet elérését három ágyulövessel jelezte. Ekkor meggyújtották egy a rózsemáglyákat, mint a kátrányt. A füstberjesztő s a szőlőben a védelmi környezetben mozgó üstök fölé időnként vizet permetez-

nek, hogy a füstöt sűrűbbé tegyék. Reggel, midőn újabb három ágyulövés jelezte, hogy a hőmérséklet a 0° fölé emelkedett, tehát a veszély elmúltával a füstölést beszüntették. A kiadásokat öt frankra becsülik hektáronként és évenként. A védekezés igen kedvező eredménnyel járt. (rg.)

A Mezőgazdasági Értesítő 1914 júniusi számának 901. lapja nyomán.)

Tökmagolaj és egyéb növényolaj gyártása. A tökmag olajtartalma 16—50 % között ingadozik a szerint, a mint hámozott, vagy hámozatlan magot vizsgálunk; a répa-repczemag olajtartalma a fajta, a talaj, az időjárás stb. szerint 23—42%-ig ingadozik és általában 33%-ra tehető, a napraforgómag olajtartalma 21—42% között változik és általában 32%-ra tehető. — Hogy mennyi olaj nyerhető ezen magvakból, az első sorban az illető magvaknak eredeti olajtartalmától függ. Az olajnyeredékre minden esetre nagy befolyása van az olajnyerés módjának. Ott, hol nem préseléssel, hanem szénkénnel, vagy újabb tetra-klórszénnel extrahálják ki az olajat (mely utóbbi eljárás azért czélszerűbb, mert kevésbé tűzveszélyes), az összes olajat kivonhatnák, de minthogy ezáltal a nyert extrahált liszt takarmányértéke nagyon szenvedne, 5—6—8% olajat a lisztben hagynak.

Hogy az egyes malmok milyen eredménnyel dolgoznak, azt a pogácsaelemzések révén tudjuk meg, a melyből kiderül, hogy mennyi olaj maradt benn a pogácsában. A repcepogácsa minimum 3.8%, maximum 21.4% zsirt tartalmaz, az átlag 9.4%-ra tehető. A tökmagpogácsában aszerint, hogy az hámozott vagy hámozatlan magból préseltetett, 16.1—25.4%-ig találunk olajat, az átlag 22%, a miből az következik, hogy a tökmagot nagyon primitív kézisajtókkal préselik és nem tudják belőle az olajat jól kiszorítani. A napraforgópogácsa olajtartalma 4.9—27.3% között változik, általában 14.5%-ra rug; a napraforgópogácsánál ugyanaz az eset forog fenn, mint a tökmagnál. A hámozott magból jobban ki lehet szorítani az olajat, mint a hámozatlanból, a melynek szivacsos állománya az olajat fölveszi és nagyon nehezen adja le. — Ezen két utóbbi pogácsafajnál még egy körülményre kell, hogy felhívjuk a figyelmet. Azon vidékeken, hol a görög-keleti vallásuk a napraforgó- és tökmagolaját bőjt idején táplálékul használják, a sajtolásnál rendszerint nagyon primitív, falusi, fából készült préseket használnak és bevett szokás, hogy a préselés díja a pogácsa. Ilyen viszonyok között a préselőnek egyáltalában nincs érdekében, hogy a sajtolásnál magát és a gépet tulságosan megerőltesse, ebből magyarázható részben a szobanforgó pogácsáknak nagy olajtartalma. Az ilyen pogácsa nagy zsirtartalmánál fogva többet ér a gyári pogácsánál, de az a hibája, hogy laza szövet lévén, kivált nyirkos helyen tartva, nagyon könnyen megavasodik, megpenészesedik, mely esetben az állat nem szívesen eszi.

Szajak gondozása. Alapos tisztítás után, igen jó a szijat néhány órára bőséges mennyiségű, langyos vízben áztatni. Áztatás után teljesen megszáritva, a felső részén (a színén) be kell kenni 2—3-szor halzsirral, s ezt minden egyes esetben jól bele kell dörzsölni s a munka vége felé az olajos felére sikkó, zsirkó port hintünk. Ilyenformán a szajak mindenkor teljesen hajlékonyak maradnak s ez biztos jele a jó konzerválásnak.

Ha egy ilyen módon kezelt szij munkaközben csuszik, elegendő, ha a fonákját behintjük sikkó porral, néhány pillanat múlva, a sikkó természetes zsirtartalmánál fogva behatolva a szijba, sokkal tömörebbé teszi annak fölületét s a tapadás azonnal bekövetkezik. A riczinus olaj szintén kitűnő anyag a szajak hajlékonyságának megőrzésére.

B. B.

Az ammoniák mint növényirtó szer. A nyers ammoniák sötétbarna színű por, a világító gázgyártásnál nyert melléktermék, mely a gáz tisztítása alkalmával marad vissza. Voltaképpen ammoniákos és sulfocyanürös sók keveréke (a vegyileg tiszta ammoniák (N H₃) légnemű test). A mezőgazdaságban nem igen használják, mert a növényekre nézve mérgező hatású. Erős nitrogén tartalma miatt pedig trágyának is lehet alkalmazni, de csakis ugaron, mert kezdetben minden növényt elpusztít. Éppen ezért nagyobb a jelentősége, mint növényirtószernek. Egyik külföldi lapban olvasom, hogy a kutya-

fejet és a mácsonyát kitünően lehet vele irtani. Az ottani adatok szerint az ilyen területre télen kell az ammoniakát szétszórni és pedig hektáronként 2000 kg.-ot. Bevetni pedig csak a tavasz közepén szabad burgonyával vagy répával.

B. B.

A vetések állása. (A földmivelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítókól és gazdasági felügyelőségektől beérkezett jelentések szerint. Közzétett 1915. évi május 1-én, délután két és fél óraker.) Április 28-án annyira leszállt a hőmérséklet, hogy a 28—29-iki erősebb éjjeli lehülés következtében főleg az ország északi és keleti részein, de szórványosan még az alföldön is gyöngye éjjeli fagyok és derek voltak. Csapadék legutóbbi három hét alatt a szárazabb időjárás dacára is általában elegendő volt az ország nagyobb részében. Az eleinte változékony, hűvös és csapadékos, majd fokozatosan enyhébbre és szárazabbra forduló időjárás az általános mezőgazdasági helyzetre, különösen az őszi vetések fejlődésére és az elvetett tavaszi magvak kelésére az ország tulnyomó részén igen kedvező volt. A gazdasági munkálatok végzésére nagyobbára szintén alkalmas volt az elmúlt 3 hét időjárása, kivéve azokat a helyeket, ahol a téli túlságos bő csapadék következtében keletkezett talajvizek nem tudtak mindez ideig lefutni vagy felszikkadni, továbbá ahol a már-már kellően kiszáradt talajt az utóbbi bő esők újból nagyon átáztatták. Ezekről a nagyobbára mélyebb fekvésű helyektől eltekintve, a kedvezőtlen márciusi időjárás miatt kissé megkésett tavaszi gazdasági munkálatok április folyamán teljes erővel megindultak s a rendkívüli viszonyokhoz mérten elég gyorsan és sikeresen haladtak, — helyenkint azonban, különösen a kötöttebb agyagos és szikes talaju földeken teljesen befejezhető még nem voltak. Ilyenek a tavaszi szántások és az árpa- és zabvetési munkálatok. Az időjárás okozta ezen késedelem azonban oly kismérvű, hogy megemlítése csupán egyes vidékek mai tényleges gazdasági képének hü megrajzolása céljából szükséges, kedvező időjárás azonban rövid néhány nap alatt teljesen pótolható.

Az elkésett árpa- és zabvetési munkálatokon kívül folyamatban vannak még a tengeri és burgonya ültetése, a répa, a mesterséges takarmányok és a kender vetése, a komló metszése, a trágyahordás és teregetés, helyenként a kaszálók és élvelő takarmányok fogasolása, a tulbujja őszi vetések sarlózása, a tavasziak hengerelése, továbbá általában az acatolás, kertekben a veteményezés és gyomlálás, szőlőkben a nyitás és metszés. Az őszi buzavetések az ország legnagyobb részében igen jól állanak s oly szépen fejlődnek, hogy néhol már tulbuják és a megdőlés megakadályozása céljából sarlózni is kellett. Különösen jók és ez idő szerint igen szép reményekre jogosítanak az őszi buzavetések az alföldi vármegyékben, vagyis a legfontosabb buzatermő vidékeken. Az ország többi részein általában szintén igen kedvezőek ugyan a kilátások, de ezeken a vidékeken mégis gyakrabban fordulnak elő panaszok, melyeknek nagyrésze a belvizek által okozott károsodásokra vagy az utóbbi időben észrevett egérkárokról vonatkoznak. Rovarkárokról elenyészően kevés a panasz. Az őszi rozsvetések általában jól fejlődnek, szárhoz hajtanak, sőt a homokos talajokon már kalászolni is kezdenek. A tavaszi árpa és zab vetése ott, ahol a sok eső, illetve a talaj nedvessége miatt későn szánhattak, helyenkint még folyamatban van, a korai vetések azonban már igen szépen kikeltek, sűrűek, egészségesek és kitünően fejlődnek. Vetési területük a beérkezett jelentésekből következtetve a késedelem dacára el fogja érni, sőt talán meg is haladja az átlagos mennyiséget, mert a gazdák a rendkívüli viszonyokat tekintve, a kereskedelmi és takarmánynövények egy része helyett tavaszi kalászoszt igyekeznek vetni. A tengeri vetését a talaj nedvessége miatt a rendesen későbbben kezdhették meg, úgy hogy az legtöbb helyen még csak most van folyamatban. Kikelt tengerit még

alig látni. A föld a vetéshez általában mindenütt jól elő van készítve és porhanyó. A korai burgonya ültetése nagyobbára már befejeztetett, a későit jól megmunkált földbe most ültetik. Kikelt burgonyát még csak elvétve láthatni. A korai cukorrépa ültetések mindenhol szépen és egyenletesen kelnek sarabolásuk helyenkint már megkezdődött. A későiek vetése folyamatban van. A takarmányrépa vetése általában még folyamatban van a korábban elvetett szépen kel. A repcavetések általában jól teleltek és fejlődésük kielégítő. A kerti veteményezés és a palánták kiültetése általában még folyamatban van. A korai vetemények a kedvező időjárás következtében mindenütt szépen kelnek és jól fejlődnek. A borsó és zöldségféle többnyire el van vetve és jól kel, a hagymafélék jól fejlődnek. A melegágyi káposztapalánták mindenütt jól fejlődnek. A komló metszése és a zsinórozás a Duna-Tisza közén folyamatban van. A Duna jobb partján egyes helyeken a rossz időjárás következtében későre metszték s így fejlődésében visszamaradt. A kender és len vetése a legtöbb helyen még folyamatban van, egyes helyeken még el sem vetették. A korábban elvetett szépen kel. A dohány melegágyi palántái mindenütt jól fejlődnek. A mesterséges takarmányok általában kielégítően fejlődnek, a lóherében és luczernában azonban sok helyütt, de különösen a Duna balpartján és a Tisza jobbpartján az egerek tetemes kárt okoztak. A természetes kaszálók különösen a magasabb fekvésű helyeken jól fejlődnek. A legelők általában szép fejlődésnek indultak. A korán virágzó gyümölcsfák közül a mandula- és barackfák virágjában az éjjeli fagy némi kárt okozott. Az alma, körte, cseresznye, meggy és szilva dusan virágzik és bő termést ígér. Herényök eddig nem tettek kárt. A gyümölcs terméskilátások rendkívül biztatók.

Szolnokmegye terméskilátása és közlélmzése. Jász-Nagykun-Szolnokmegye az ország legtöbb búzát termő megyéi közt a harmadik helyen áll. Mult évi buzatermése azonban olyan gyenge, minősége annyira silány volt, hogy a megye törvényhatósági bizottságának az ősszel 17.000 q vetőmagról kellett gondoskodni. A beszerzéshez szükséges összeget 1915 őszén visszafizetendő kölcsönképpen a földmivelésügyi miniszter engedélyezte. A megye kisgazdaközönsége így el van látva vetőmaggal és a megyében a normális területű földterület volt bevethető őszi búzával 1915-re is, a mi annál öröndetesebb, mert az őszi vetések megyszerte a legszebb termést ígér. A mi Szolnokmegye közlélmzését illeti, a kormány a megye új szükségessé liztmennyiségét 507 wagonban állapította meg, melyből Szolnok városára 120, Jászberényre 45, Mezőturra 50, Karczagra 40, Kisujszállásra 24, Turkevére 18, az öt járásra pedig 210 waggont állapított meg a megyei gazdasági bizottság. Az Országos gazdasági bizottság által rendelkezésre bocsátott gabonaneműek őrlésére és eladására nézve a megye alispánja több malommal kötött szerződést. A szerződéses malom a gabonát a kijelölt vasuti állomásokon veszi át és kifizeti a járás vagy város helyett az átvett gabonáért a requirálás helyén érvényes maximális árakat s ezen kifizetett összegeket kamatmentes előlegképp kezeli. A malom viseli a requirálási, zsákolási és zsinogelőlköltségeket. A lisztet netto súlyban számítja a malom, illetve a megfelelő göngysúlyt, a mely a juttazsákoknál 60, pamutzsákoknál 40 deka zsákonként a talált súlyból levonja és zsákonként 100 kg. liszt után 1 K 80 fillért számíthat fel. Az őrlés melléktermékei és hulladékai a malom tulajdona, azonban az őrlésnél nyert korpákat: tengeriből 100, egyéb gabonaneműekből legalább 80%-ot és pedig q-ként buza- és rozskorpát 14, árpakorpát 16, tengerikorpát 10 K 50 f. árban kizárólag a vármegyei gazdasági felügyelő utalványára, a megyei gazdák részére tartozik eladni. Ezek az árak a feladási állomáson értendők és zsákonként minden 100 kg. korpa után 2 K számítható fel. Az őrleményeknek a községekbe és városokba leendő vasuti fuvarozási költségét a malom viseli. A három malommal kötött szerződés 1915 szeptember 1-ig marad hatályban.

A belügyminisztérium szélesebb hatásköre közlélmzési ügyekben. A hivatalos lap közli a következő rendeletet. A m. kir. minisztérium a háboru esetére szól kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LVIII. törvény-cikket és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912: LXVIII. törvény-cikket kiegészítő 1914: L. tör-

vénycikk alapján a következőket rendeli: A közlélmzés érdekében a belügyminiszter, az érdekelt miniszterekkel egyetértve, azokat az intézkedéseket is megteheti, a melyekre az 1914: L. t. cz. 1—3 §-ai az életszükségleti és más elsőrendű közszükségleti cikkekért követelhető legmagasabb árak megállapítása, ily cikkek készleteinek bejelentése és átengedése tekintetében a minisztériumot jogosítják fel. Továbbá ugyanígy megteheti a közlélmzés érdekében az 1914: L. t. cz. 4 §-ban meghatározott intézkedéseket is oly üzemek tekintetében, a melyekben a közvetlen fogyasztást szolgáló forgalom bonyolítottatik le; ugyszintén megadhatja a minisztérium részéről szükséges felhatalmazást az idézett t. cz. 5. §-ban megjelölt szolgáltatások igénybevételére. Érintetlenül maradnak a minisztériumnak azok a rendeletei, a melyek ugyanily tárgyú intézkedésekre a földmivelésügyi és kereskedelemügyi minisztert feljogosították. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Rabok a mezőgazdasági munkáknál. Az igazságügyminiszter rendeletet bocsátott ki, a melyben közli a közigazgatási hatóságokkal, hogy a rabok egy részét is fel fogják használni mezei munkára. Csak azok küldhetők ki mezei munkára, a kiket vétségért vagy kevésbé súlyos büntetéstörtörtön- vagy fogházbüntetésre ítélték, a mennyiben különben is mezőgazdasági munkákhoz és a munkák elvégzésére alkalmasak. Husz fogolynál azonban kevesebb sehol sem alkalmazható. A rendelet végrehajtásával a miniszter a főispánokat, az ügyészségeket és a vármegyei gazdasági bizottságokat bizta meg.

A városok földbirtoka. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület többször foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a városok földbirtokainak kezelése érdekében a közigazgatási tisztviselők képesítéséről szóló törvény olyan irányú megváltoztatása szükséges, hogy a gazdasági tanácsos törvényszerű képesítésére a gazdasági főiskolai oklevél egymagában a jogi képesítés nélkül is elegendő legyen. Ennek jelenlegi akadályát csak az, hogy a városi ügyvitelről szóló szabályrendeletek a tanácsosok képesítését a jogvégtetésben állapították meg általában. A nagy kiterjedésű földbirtokkal rendelkező Debreczen, az ország egyik legnagyobb és legtekintélyesebb törvényhatósági városa ujonnan alkotott szervezeti szabályzatában eme viszonyok tekintetbevételével kimondotta hogy gazdasági tanácsosnak megválasztható az is, a ki gazdasági főiskolai oklevéllel s azonkívül megfelelő gyakorlati képzettséggel bír. Miután ezt a szervezeti szabályzatot a belügyminiszter jóváhagyta, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az összes törvényhatósági jogu, valamint rendezett tanácsu városokat köriratban kérte föl, hogy a gazdasági tanácsosi állás szervezésére a működési és hatáskörének megállapítása tekintetében hasonló intézkedéseket tegyenek.

Bukovina gazdasági ujjáéledése. Garahumorából írják: A nagy répa- és burgonyakészletek folytán ismét 14 mezőgazdasági szeszfőzdét sikerült üzembe helyezni, úgy, hogy most már negyven szeszfőző van üzemben. A szesz iránt Délkelet-Galicziából és Erdélyből óriási kereslet mutatkozik. Adómentes nyersszeszt 120 koronát, finomított szeszt 150 koronát szívesen fizetnek.

Komlózsákok a tengerentuli forgalomban. Az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület kérelmére intézkedett a kormány, hogy a tengerentuli államokba kivitelre szánt komlóval töltött zsákokra nézve a zsákok visszahozatalára előírt biztosítóeljárás alkalmazása felfüggesztessék. Közli a miniszternek e tárgyban kelt leirat, hogy a megtöltött komlózsákoknak egyéb viszonylatokba történő kivitele esetén a zsákonként előírt három koronás biztosíték letételét megkövetelik ugyan, de egyrészt a visszahozott zsákok azonosságának igazolása nem szükséges, hanem megfelelő súlyban másnemű üres zsákok is hozhatók be, másrészt a német kormány is szívesen ad szákkivitel engedélyt megfelelő súlyú komlózsákoknak a német vámterületre leendő bevitelével szemben. Felhatalmazást kaptak a vámhivatalok arra is, hogy a biztosítéknak készpénzben történő lefizetéséről egyes megbízható cégekkel szemben el is tekinthessenek.

A saját szükséglet. Egyes hatóságok a kormány rendeletét úgy értelmezik, hogy a falusi

polgárság is fejenként s havonta csak 6 kilogramm lisztet tarthat meg a maga céljaira. A gazdasági egyesületek hétfői gyűlésén bemutatták azt a kis darab kenyert, amelyet ennek alapján ehetik a mezőgazdaságban nehéz munkát végző falusi ember. Bartók József államtitkár erre a következő nagyfontosságú kijelentéseket tette: A hat kilogramm liszt meghagyása a városi lakosságra vonatkozik. Ennek megállapítása is csak adatgyűjtés céljából történt s a feles mennyiséget senki sem fogja elvenni. Egyébként az idevonatkozó kormányrendelet úgy szól, hogy mindenki annyi lisztet tarthat vissza, mint amennyit nála a requirálás alkalmával meghagytak. Ez a mennyiség a vidéki gazdaközönségnél fejenként 18 kilogramm búzát jelent, amiből körülbelül 14 kilogramm liszt állítható elő.

A javak áremelkedése és a tűzbiztosítás. A háboru által kivétel nélkül mindenben előállott árdrágulás a tűzbiztosítás szempontjából megfontolandóvá teszi a biztosított értékek fölemelését s egyes társaságok sürgetik is az értéktöbblet utánbiztosítást. A gazdák, kereskedők, gyárosok és kisiparosok egyaránt érdekelve vannak itt, mert a mezőgazdasági termények, állatok, mindennemű árucikkek nyersanyagok ára a háboru kitörése óta jelentősen emelkedett. Ennélfogva a háboru előtt kötött biztosítások nem fedezik már a biztosított javak mai értékét. Kár esetén a kötvényfeltételek szerint, amennyiben a leégett javakat nem biztosították teljes értékben, a biztosító társaság a kárt csak a tényleges s a biztosított érték közötti arány mértékéig téríti meg. A nagyközönség azt a felfogást vallja, hogy mindene egyszerre úgy sem ég le és a részleges kár teljes fedezetet talál a biztosítási összegben. Biztosítási életünk fejlettségére vall, hogy e tekintetben a publikum körében még mindig a legellentétebb nézetek vannak elterjedve.

A tengeriliszt. A m. kir. miniszteriumnak 1.442. számú rendelete a tengeriliszttel történő keverésre vonatkozólag megállapított szabályok kiegészítéséről. A vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselője a kereskedelemügyi miniszternek, a belügyminiszterrel egyetértőleg kiadott felhatalmazásával. Horvát-Szlavonországokban a bálnak felhatalmazásával elrendelheti, hogy a malomvállalatok közttestületeknek és közintézményeknek kenyér előállításával foglalkozó vállalatai részére, olyan helyeken pedig, ahol a liszt-, illetve kenyérutalvány rendszer be van vezetve, a malomvállalatok és a lisztelárusító bárki részére az 1.113 számú rendelet 4. szakaszában említett kenyérlisztet tengeriliszttel eszközölt keverés nélkül hozzák forgalomba és az idézett rendeletben megszabott keveréshez szükséges tengerilisztmennyiséget a keverés céljára egyidejűleg külön szolgáltatassák ki. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Budapest, 1915. évi április hó 30. napján.

A gazdák és az építőipar támogatása. Kapcsolatban a költségvetési felhatalmazásról szóló törvényjavaslattal, mely az építőipar felendítése érdekében is jelentékeny támogatást tartalmaz, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kérvényt intézett a képviselőházhoz. Az egyesület igazgatóválasztmányja, ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága, foglalkozott ezzel a javaslattal és annak kebelében több aggodalom merült fel azt a rendelkezést illetően, hogy a pénzügyminiszternek felhatalmazás adatnak arra, hogy az építőipar fellendítésének elősegítése céljából a budapesti záloglevélkibocsátó intézetektől, a mennyiben azok építésk céljára 50 millió korona tényleges összeg erejéig törlesztéses kölcsönöket engedelméznének és folyósítanának, a kincstár részére 20 millió korona értékű zálogleveleket vehessen át. A képviselőházhoz intézett kérvény nem kíván annak a kérdésnek vizsgálatába bocsátkozni, vajjon ez idő szerint szükség van-e Budapesten nagyobb arányú bérházépítkezésre, holott a háboru természetes következményképpen a lakások, főként az üzlethelyiségek iránti kereslet erősen megcsappant s egyelőre olyan égető szükségletről, mely új építkezéseknek éppen most történő megkezdését megokolná, szó sem lehet, s csak arra a körülményre utal, hogy az építkezésekkel kapcsolatos iparágaknak állami támogatással eszközölendő föllendítésére a jelenlegi időpont látszik legkevésbé alkalmasnak.

Ugyanis a munkabérek, a legtöbb, az építkezéseknél szükségelt nyersanyag jelentékeny megdrágulása folytán az építkező költség oly nagy mértékben emelkedett, hogy az építkezés legfőbb olcsó kölcsönpénzből lehetne jövedelmező. Azt a fontos szempontot sem lehet mellőzni, hogy a lakásbérek emelkedésére egyelőre alig lehet számítani, az üzlethelyiségek bére pedig egyelőre inkább csökkenő, mint emelkedő irányzatot mutat. Már pedig azok a záloglevélkölcsönök, melyeket a kormány állami támogatással óhajtaná elősegíteni, semmiképpen nem mondható olcsónak. A tervezet szerint ugyanis a budapesti kibocsátó intézetek arra vállalnának kötelezettséget, hogy főként budapesti, részben vidéki városi új építkezés céljára 85 százalékot leszámoló árfolyamos és legfőbb 5-95% annuitás mellett engedélyeznének 50 millió korona tényleges összegű, 50 év alatt visszafizetendő új kölcsönt, míg a kibocsátandó záloglevelek után 4-5% kamatot fizetnének. Ily feltételek mellett az annuitás 7%-nak felel meg s alig hihető, hogy ily drága kölcsönpenzen a jelenleg legalább 50%-kal emelkedett építési költségek mellett nagyobb számmal akadhának építő vállalkozók. Ezek szerint az építőipar támogatására célzó intézkedései a javaslatnak aligha volnának eredményesek. Az OMGE igazgató-választmányának nézete és fölfogása szerint azonban nem is kívánatos, hogy most a háboru folyamán, minden kényszerítő szükség nélkül nagyobb arányú építkezés induljon meg a székesfővárosban és a többi városainkban, mert ez a legszorgosabb mezőgazdasági munkát küszöbén, a mikor a gazdaközönség országszerte munkás- és cselédhiánnyal küzd, mesterségesen fokozná a föld népének tódulását a városokba. Ez alapon kéri az OMGE a képviselőházat, hogy a javaslatot csak olyan kiegészítéssel tegye magáévá, mely biztosítékot nyújt az iránt, hogy az építőipar tervbe vett segítsége nem fogja a mezőgazdasági munka ma mindennél fontosabb termelő érdekének veszedelmezését jelenteni.

A felsővidék mezőgazdasága. Kassáról írják: Ung, Zemplén és Bereg vármegyék területén valamennyi katonai hatóság a legserényebb buzgalmat fejtí ki a tavaszi mezőgazdasági munka ellátási dolgában. A hadseregparancsnokságot Pál Alfréd képviselő, polgári biztos serényen támogatja oly irányban, hogy a vidék szegény népe kézi és ígásmunkaerővel kellőképp el legyen látva. Ily körülmények között az egész vidék reménységgel néz az aratás elé.

Gyümölcsstermesünk értékesítése. A vasárnapi hivatalos vetésjelentés arról is beszámolt, hogy a gyümölcsstermes rendkívül biztató. Érdekes tehát az a hír, hogy a földmivelésügyi miniszter értesítette az illetékes hatóságokat, hogy a gyümölcsértékesítés előmozdítása céljából egyes olyan községeknek, a melyek ebben az évben nagyobb gyümölcsstermést várnak és azt friss állapotban értékesíteni nem tudják, másrészt pedig nincsenek abban a helyzetben, hogy gyümölcsfeldolgozó gépeket maguk beszerezhesenek, hajlandó a földmivelésügyi miniszter a rendelkezésére álló czidermalmot, almabor-sajtólót és talyigára szerelt szeszfőzőkészüléket 3-6 heti ingyenes használatra átengedni, ha az illetők kérvényeiket ez iránt az általuk kérelmezendő használatbavétel ideje előtt legalább harmincz nappal hozzá fölterjesztik. Mint-hogy azonban a multban előfordult, hogy egyes gépeket azok, a kiknek ingyenes használatra volt átengedve, megrongálva és késedelmesen küldték vissza, a földmivelésügyi miniszter ez idén gyümölcsfeldolgozó gépeket kizáróan csak községeknek fog használatra átengedni. Mivel pedig az is könnyen megtörténhetik, hogy a gyümölcskivétel is sok akadályba ütközhetik, ez az intézkedés rendkívül megnyugtató, bár minden jel arra vall, hogy az idén a háboru okozta rendkívüli viszonyok folytán, a gyümölcs nagyon sok táplálkozó cikket fog pótolhatni, úgy hogy a belső fogyasztás kereslete valószínűen élénkebb lesz, mint eddig bármikor.

Takarmány. A takarmányozási czélokra használható denaturált nyerscukor, amely eddig csak a diószegi és a nagyszombati cukorgyáraknál volt megrendelhető, ezentul a gazdasági felügyelőségek által kiállított utalványok alapján megrendelhető az ácsi, a baranyavárpelmonostori, a botfalvi, a diószegi, a nagyszombati, a nagyecsenki, a czinfalvi, az ercsii, az eszéki, a felszerfalvi, a hatvani, a hőlaki, a ka-

posvári, a mezőhegyesi, a magyarfalvi, a nagybecskereki, a marosvásárhelyi, az oroszokai, a petőházai, a sarkadi, a sárvári, a selypi, a szerencsi, a szolnoki és a cservenkai cukorgyárakban.

Manilla kéveköztözsineg. A m. kir. kereskedelmi muzeum közlése szerint egy genuai cég a következő ajánlatot teszi: 50 tonna manilla kéveköztözsineg, sárga, 100 kg-ként 135 frank, 50 tonna manilla kéveköztözsineg, fehér Sisal, 100 kg-ként 160 frank, elhajózási súly, brutto netto súlyért, fizetés okmányok ellenében Genuában. Érdeklődők a cég címét megkaphatják intézetünk exportosztályában. (Telefon: 63-84.)

Kaszárnyában, kórházban és fronton levő diákoknak ingyen küldi meg a Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség lapjának, a „Diákvilág»-nak a hadbavonult diákság számára megjelenő külön kiadását. A Szövetség ezen az uton is kér mindenkit, hogy diákismerőseinek pontos címét sziveskedjék a központi irodának (Budapest, VIII., Üllői-ut 16 (B. I. 5.) beküldeni.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi május hó 7 napján. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Gazdasági Lapok» részére.)

Fölhoztak a szokott községekben 99 szekér réti szénát, 30 szekér muhart, 3 szekér zsupszalmát, 50 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 45 szekér luczerna és zabos-bükköny s.b. 300 zsák szecsakát.

A forgalom közepes.
Árak métermázsánként fillérben a következők: réti széna I. r. ó. 1400—1800, réti széna II. r. ó. 840—1300, réti széna csomagolása ———, muhart 1500—2 00, zsupszalma 1030—1100, alomszalma 760—900, takarmányszalma ———, tengeriszár ——— zabos-bükköny 1400—1900, lóhere ———, luczerna 1700—2000, köles ———, sarju ———, szalma szecska 1300—1400.
Összes kocsiszám 230. Összes súly 276.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szezüzletben e héten is élénk kereslet uralkodott és a szilárd irányzat mellett az árak a legutóbbi zárlatjegyzés szerint záéulnak azonnali szállításra, míg ellenben későbbi szállításra nagyobb árakat is engedélyezett azonban csak kevés üzlet létesült.

Elkelt finomított szesz nagyban adózva 340—345 K, adózatlanul 180—185 míg ellenben kisebb tételek még drágábban kellek.

Denaturált szesz 170—180 K jegyeztetik üzlet főleg másodkézből létesült.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről alig volt ajánlat, néhány tétel kontingens nyersszesz jegyzésen felül is talált elhelyezést.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 145—155 K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózatl. nagyb.	180.——185.— K
» » adózva nagyb.	340.——345.— »
» » adóz. kis. tételek	180.——185.— »
» » adóz. kis. tételek	345.——350.— »
Denaturált szesz nagyban	170.——180.— »

NYILTÉR.

(E rovatban közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

FERTŐZŐ ÁLLATBETEGSÉGNÉL

t. gazdatársaink figyelmébe ajánljuk a JENNER-PASTEUR INTÉZET szérumait és oltóanyagait, a melyeket e. ismert e. önyeiik folytán az egész országban e. öszeretettel alkalmaznak. Ezen előnyök:

1. Az anyag megbízhatósága.
2. Az anyag eltarthatósága.
3. A mérsékelt árak.
4. A kiváló védőképesség.

Fertőzött állományok beoltására:
KOMBINÁLT SZÉRUMOS OLTÓANYAGOK.

Beteg állatok kezelésére:
GYÓGYÍTÓ RAPID SZÉRUMOK.

 A JENNER-PASTEUR INTÉZET
első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak.
BUDAPEST, VIII., Kök-Szilárd-utca 39.

A permetezésnél a RÉZGÁLICZOT teijesen pótolja a

PEROCID

A Colmari bortermelési intézet a csász. és kir. földmivelésügyi minisztérium, a görcei, spalatói, st. michelei csász. és kir. borászati felügyelőségek szakközegei és a bécsi csász. és kir. növénykísérletező állomás stb. által kipróbálva és ajánlva.

Részletes ajánlatokkal szolgálnak a vezérelárusítók:

SCHWARZ ÉS TAUBER
nagykereskedők NAGYKANIZSA.

Szőlőkarók, kerítések, faoszlopok, deszkák konzerválására, papírtetők mázolására

karbolineum pótló anyagot, továbbá könnyű OLAJOKAT és BENZIN

pótló anyagot szállít:
HEUFFEL SÁNDOR
cseppfolyós gázgyár,
BUDAPEST, VII., ROTTENBILLER-UTCZA I. SZÁM.
Telefon: József 10-97.

Cséplésre és szobafűtésre

egyaránt kiválóan alkalmas és olcsó áránál fogva országsherte méltán kedvelt elsőrendű baglyasaljai és Józsefaknai

tömörszenünket

ajánljuk a magyarországi gazdaközönség figyelmébe

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI EGYESITETT
KÖZSÉNBÁNYA ÉS IPARVÁLLALAT R.-TÁRS.
Budapesten, V., József-tér 10.

Keveset használt
kijavított gőzüzemű

SZALMAPRÉSEKET

ajánl a
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK
GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-UT 32. SZÁM.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban:
Budapest, VIII., József-utca 15.

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közön éges dobkosárral el lett csépelve, szab. betétsines géppel szakértő bizottság előtt utáncsépeltünk.

Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a STERN-féle szabad. dobkosár-betétléczzel.

Kérdésködéésre ingyen és bérmentve nyujt felvilágosítást:

BÁRDOS és BRACHFELD BUDAPEST,
VI., Gyár-utca 5.

Permetezzünk

GUTMANN-féle elszakíthatatlan köpenyekben.

Vinczellér-, borsajtó-, pinczemunkásöltönyök, kötények és sapkák.
Mindennemű gazdasági vízmentes ponyvák, lópokróczok, vízmentes köpenyek, kőrgallérok és öltönyök.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

GUTMANN J. és TÁRSA
Budapest, VII., Rákóczi-ut 16.

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállítható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, V. KER. KLOTILD-UTCA 4 SZÁM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

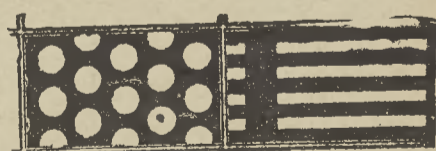
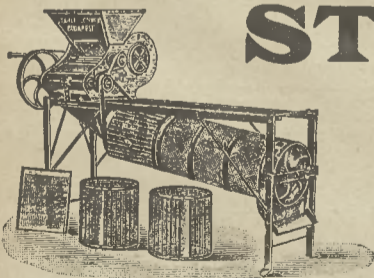
STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46. sz.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gőzcséplőépek számára.

GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gőzeke és motoreke összes részleteit acélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolci gyárunkban. Elsőrendű gőzekeacélsodronyköteleket 220—240 kg. m²-kenti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk.

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös.

Ajánlja: prima gyökeres és sima **oltványait,**

prima gyökeres és sima

európai nemes vesszőit,

prima gyökeres és sima

Ripária Portális vesszőit.

Az ajánlott anyagok garantáltan fajtiszták, egészségesek és minden betegségtől mentesek.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.
Kérjen nagy árjegyzéket.

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös

Hanisz Imre-tér (Fő-tér) 14. sz.

Telefon: 204.

A csáktornyai uradalomban

eladásra kerül

37 darab három éves

merino electoral kos

80-100 és 150 korona árban.

Felvilágosítást készséggel ad

az uradalmi tisztség.

CLIMAX NYERSOLAJ-MAGÁNJÁRÓK ÉS LOKOMOBILOK. WEISZ JÓZSEF

a „wieni“ motorgyár BACHRICH ÉS TÁRSA betéti társaság
vezérképviselője

Budapest, VI., Gyár-utca 20. Telefon: 71-01.

Miután a magánjárók rendelésre lesznek készítve, úgy **azonnal** kell a rendelést eszközölni, **hogy a cséplési időnyig pontosan szállíthatók legyenek.**

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapesten, IX., Kálvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére a legkülönbözőbb módok szerint előnyös feltételek mellett.

Az illetékesekben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 13 év alatt a tagok hétszer részesültek az illetékesekben közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország minden egyes helyén működő képviselőik közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával 2 527,960

Tartalékok 3 846,908

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tűzkárokból 12 885,000

jégkárokból 6 000,000

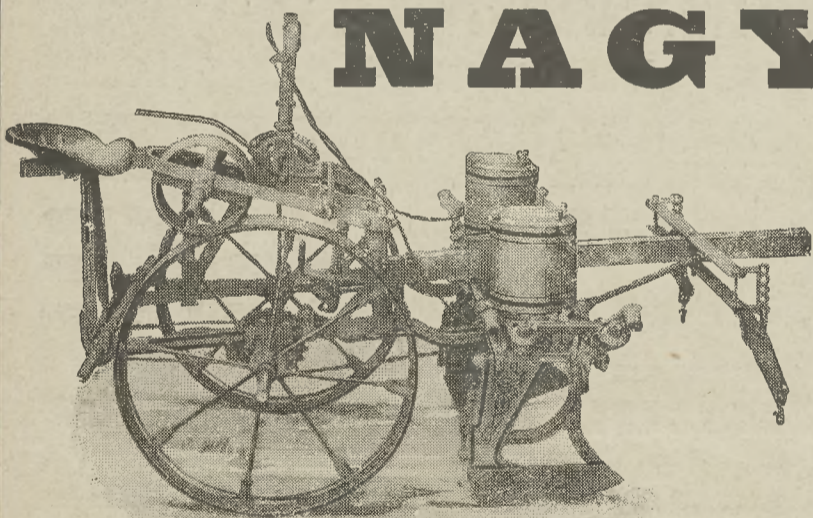
Biztosított érték tűzben 1913. évben 980 000,000

jégben " " 62 500,000

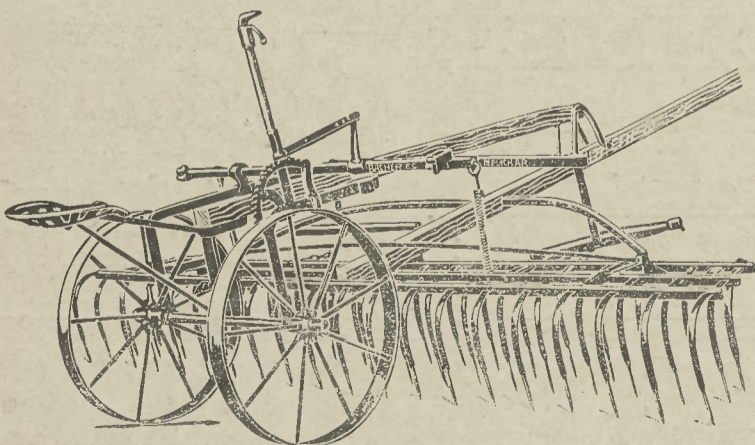
Élettízlet állománya 17 370,144

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete“ alapítása és főintézménye a „**GONDVISELÉS**“ Országos Központi Segélyező Társulat Budapesten, IX., Kálvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

A „Gondviselés“ Társulat elnöke: Emőd József, igazgatósági tagok: Láng József, Lovag Ember Károly, Czobor László, Meskó Pál, Nérel Ödön és ügyvezető igazgató Paur Ödön.

Avery négyzetben ültető gép.

Amerikai „Weeder“ gyomirtógép.

NAGY SIKER DÖNT AZ AVERY

**NÉGYZETBEN ÜLTETÉSI
MÓDSZER MELLETT,**

mert kisebb területen nagyobb, biztosabb és értékesebb **többtermést** eredményez az **AVERY** eszközök céltudatos alkalmazása, tekintve a

1. munkáskéz és munkaidő, valamint az
2. üzemköltségek és
3. nagyarányú vetőmag megtakarítását,
4. a tengeri egyenletes és gyors fejlődését és
5. a nagy hozamot.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND,**

BUDAPEST, VI., Teréz-körut 26. sz. alatt.

Míg készletünk tart, eredeti **amerikai nemesített
tengerivetőmagot** szállítunk!